

**HOCKEYHJÄLTAR I FINSKA OCH
SVENSKA DAGS- OCH KVÄLLSTID-
NINGAR**

Mari Kyrölahti

Pro gradu-avhandling i svenska
Jyväskylä universitet
Institutionen för språk
Våren 2015

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Mari Kyrönlahti	
Työn nimi: Hockeyhjältar i finska och svenska dags- och kvällstidningar	
Oppiaine: Ruotsin kieli	Pro gradu- tutkielma
Vuosi: 2015	Sivumäärä: 73
<p>Tutkielman tarkoituksena on tarkastella jääkiekkosankaruutta sanomalehtien palstoilla. Aineistona on käytetty kahta suomenkielistä ja kahta ruotsinkielistä sanomalehteä vuoden 2014 olympiakisojen ja jääkiekon MM-kisojen aikana. Tutkimuksessa on tarkasteltu tarinoita, joita Suomen ja Ruotsin maajoukkueiden esityksistä luotiin lehdissä turnauksen aikana. Yksittäisen pelaajan sankariroolia on määritelty sen pohjalta, millaisilla teoilla hän ansaitsi sankari- tai antisankariroolinsa, ja miten häntä niiden pohjalta kuvattiin. Erityisesti on keskitytty otsikoihin ja kuvainnollisiin ilmauksiin kuten metaforiin, joilla sankaruutta luonnehdittiin.</p> <p>Aineistoa analysoitiin kvalitatiivisesti sisällönanalyysin ja diskurssianalyysin avulla. Aineistosta poimittiin tutkimuskysymysten kannalta merkitsevät ilmaukset ja ne ryhmiteltiin teemoittain. Tutkimustulokset kertovat, että jääkiekkjournalismin kieli on värikästä etenkin iltapäivälehdissä. Kerronnassa elivät rinnakkain niin analyttinen arviointi kuin dramaattinen ja viihteellinen sisältö. Etukäteisodotukset määrittivät miten joukkueen menestykseen ja yksittäisten pelaajien suoriin suhtauduttiin. Sankariteot olivat pelin ratkaisevia suorituksia, sankari kantoi vastuunsa ja antisankari puolestaan petti odotukset. Sankari-termiä eri muodoissa käytettiin otsikoissa runsaasti, ja sankaruuden kuvauksissa tyypillistä oli ääripäästä toiseen liikkuminen, vastakkainasettelut ja osin kuluneetkin metaforat, joilla väritettiin tarinoita joukkueista ja sankari-pelaajista.</p> <p>Ruotsalaislehtien juttusisältö oli monipuolisempaa kuin suomalaisten. Sankaruuden elementit ja kerrontatavat kuitenkin olivat samankaltaisia. Se, että Ruotsilla on enemmän huippupelaajia ja menestyksekkäämpi historia näkyi ruotsalaislehtien suurempina ennako-odotuksina ja voitonvarmuutena. Ruotsalaislehdissä huomiota saivat useammat pelaajat, kun taas esim. olympiajääkiekossa Suomella oli yksi suuri sankari, johon huomio keskittyi. Tutkitussa materiaalissa kritiikki ja ylistys joukkuetta ja pelaajia kohtaan ilmaistiin ruotsalaislehdissä voimakkaammin kuin suomalaisissa, mutta myös monipuolisemmin ja persoonallisemmin argumentoiden. Suomalaisessa iltapäivälehdessä oli havaittavissa liiallistakin ylidramatisointia viihteellisyyteen pyrittäessä.</p>	
Asiasanat: urheilujournalismi, urheilusankaruus	
Säilytyspaikka – Kielten laitos	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	8
2	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	10
2.1	Idrottshjältar i medier	10
2.1.1	Idrottshjälten i dag	10
2.1.2	Nationalhjältar	13
2.2	Sportjournalistik	17
2.2.1	Nya utmaningar	17
2.2.2	Språk och stil	21
2.2.3	Finsk och svensk sportsjournalistik	24
2.3	Finlands lejon och Tre Kronor	26
2.4	Tidigare studier	28
3	MATERIAL OCH METOD	30
3.1	Forskningsfrågor	30
3.2	Material	30
3.3	Kvalitativ innehållsanalys och diskursanalys.....	32
4	RESULTAT OCH DISKUSSION.....	37
4.1	Lejonens sagor.....	38
4.2	Tre Kronors sagor.....	43
4.3	Legenden som hjälte.....	47
4.4	Från pojkar till män	50
4.5	Målsprutor och naturtalanger	53
4.6	Besegrare av gamla spöken	58
4.7	Antihjältar och syndabockar.....	60
4.8	Matchen på spalter	64
5	AVSLUTNING.....	67
	LITTERATUR	69

1 INLEDNING

I dag är toppidrott inte bara en kamp om vinst och förlust utan också en kommersiell arena. Men idrott är också en arena för nationalhjältar som kämpar för sin egen och nationens heder. Medier spelar en viktig roll som förmedlare av denna kamp och således som förstärkare av nationella känslor (se t.ex. Hellström 2013). Idrottens betydelse för publiken betonas av Virtapohja (1998: 65) som konstaterar att stora idrottstävlingar som OS som syns på tv kan påverka även människornas dagliga rutiner.

Hockey är en mycket populär idrottsgren både i Finland och i Sverige och publiken följer landslagens matcher aktivt via medier. T.ex. Finnpanelens rapport från året 2014 visar att fem av de tio populäraste tv-sändningarna var idrottssändningar och speciellt Lejonens matcher intresserade folket. Matchen mellan Finland och Kanada i hockey-OS hade 1,8 miljoner åskådare och var på tredje plats i popularitet. Också OS-bronsmatchen Finland–USA och VM-finalen Finland–Ryssland hade drygt 1,7 miljoner åskådare, och även eftermiddagens OS-semifinalmatch Finland–Sverige hade nästan 1,5 miljoner åskådare. (Hakola 2014; Finnpanel 2014) Expressen (22.5.2014) uppgav via TV4 att ”gruppspelsmatchen mellan Sverige och Norge sågs av 1,4 miljoner tv-tittare” och tolkade att ”Sverige är ett hockeyland”.

Landslagen Lejonen och Tre Kronor har spelat många dramatiska och legendariska matcher mot varandra. Berättelser om dessa matcher med sina hjältar presenteras om och om igen i medierna när nya viktiga turneringar närmar sig. På grund av framgången under de senaste åren är förväntningarna mot eget landslag alltid stora i båda länderna. Hockey har blivit en viktig del av finsk och svensk idrottskultur. Ländernas relation som kära grannar och fiender betonas i hockey på liknande sätt som i den anrika friidrottskampen mellan Finland och Sverige.

När elektroniska medier förmedlar händelserna direkt och snabbt, har papperstidningar en roll som skapare av berättelser som också stöder fankultur (Boyle 2006: 143). I januari 2014 vann Finland över Sverige i finalen i junior-VM. Drama som spelades på isen i Stockholm erbjöd mycket material för stora berättelser i tidningar. Sverige var en stor

favorit och svenskarna var säkra om vinsten, festen var planerad och gyllene hjälmar var skaffade. I Finland hade man inte diskuterat så mycket turneringen och förväntningarna mot laget var inte så stora, men när laget nådde platsen i finalen väcktes både medier och publiken. När Finland vann över Sverige, föddes nya hjältar i Finland och i Sverige behandlades besvikelsen. Expressen använde finska svärordet *perkele* i rubriken under bilden där besvikna svenska spelare stod nedslagna på isen och finska spelarna jubilerade. Ordet relateras till finskhet (se t.ex. Virtapohja 1997), det räknas till finska myter på samma sätt som *ensamhet*, *sauna* och *sisu*.

Den här juniorturneringen var i mediernas minne när Lejonen och Tre Kronor förberedde sig för OS- och VM-turneringarna 2014. Nya kamper förväntades och nya spekulationer och ordkrig skapades i medier. Hockey-OS spelas vart fjärde år. Alla bästa NHL-spelare har varit med i turneringen sedan 1998, och därför värderas den mycket i ishockeyvärlden. VM-hockey spelas varje år och den är årets höjdpunkt för många spelare, hockeyfans och medier trots att dess värde inte är så stor när OS spelas samma år.

Syftet med denna avhandling är att studera hur hockeylagets prestationer beskrivs i tidningar och varför och hur vissa spelare får hjältestatus och hur den beskrivs. Jag är också intresserad om det finns skillnader mellan finska och svenska tidningar på sättet att beskriva hockeyhjältar. Dessa frågor undersöker jag med hjälp av kvalitativ innehållsanalys och diskursanalys. Jag betraktar hurdana berättelser presenteras om lagets prestationer och hur beskrevs förväntningarna mot lagen, lagets spelprestationer och de dramatiska höjdpunkterna i berättelserna. Med hjälp av diskursanalys kategoriserar jag egenskaper som är relaterade till hockeyhjältar. Jag studerar ordval i rubriker och letar efter metaforer som används i texter när man beskriver hjältar och deras hjältedåd.

Materialet består av tidningarna Helsingin Sanomat (HS), Ilta-Sanomat (IS), Dagens Nyheter (DN) och Expressen (EXP) som publicerades våren 2014 under hockey-OS i Sotji och hockey-VM i Minsk. I den teoretiska bakgrunden av denna avhandling redogör jag för t.ex. idrottshjältens egenskaper och hur de syns i medier, sportjournalistikens särdrag och finsk och svensk hockeyhistoria.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

I detta kapitel redogör jag för de teoretiska utgångspunkterna av denna avhandling. Jag presenterar hur idrottshjältar syns i medier i avsnitt 2.1. Avsnitt 2.2 behandlar sportjournalistik och i avsnitt 2.3 presenterar jag landslagen Lejonerna och Tre Kronor. En kortfattad historia av dessa landslag och deras matcher mot varandra hjälper att erkänna spänningen som finns mellan dessa lag och därmed förstå deras betydelse i medieberättelser som skapas i båda länderna. Tidigare studier presenteras i avsnitt 2.4.

2.1 Idrottshjältar i medier

Hellström (2013) anser att om man vill bli en sporthjälte måste man vinna en betydelsefull tävling i en populär idrottsgen som syns på tv. Mediernas roll är att beskriva hjälte-dåd för publiken. Idrottshjälten föds i en process vars olika faktorer jag redogör närmare för i detta avsnitt genom att diskutera idrottshjältens egenskaper (avsnitt 2.1.1) och idrottshjältens nationella betydelse (avsnitt 2.1.2).

2.1.1 Idrottshjälten i dag

Hellström (2013: 16-17) visar att idrottshjälten har olika roller i det moderna samhället. Å ena sidan symboliserar idrottshjälten kulturella värderingar i samhället. Hjälten har fått en ställning som moralisk förebild och blivit en symbol som har nationell betydelse. Å andra sidan är idrott en underhållningsindustri och nutidens idrottshjälte är en global, kommersiell produkt.

Itkonen m.fl. (2008: 69) anser att idrott inte är ett entydigt begrepp i dagens samhälle, utan den kan delas in i olika kategorier såsom toppidrott, konditionsträning och barn- och ungdomsidrott. Dessa spelar olika roller i samhället. Ur massmediernas synvinkel är toppidrotten med sina professionella idrottare den viktigaste källan till nyheter. Abalo & Danielsson (2006:1) konstaterar att det är svårt att tänka sig toppidrott idag utan medier. Också Rowe (1999:32) tolkar förhållandet dem emellan vara ett lyckligt äktenskap. Enligt Abalo och Danielsson (2006:1) erbjuder förhållandet nytta för båda parter som

också behöver varandra. De visar att både idrott och medier behöver publik, och när en viss idrottsgren eller idrottsevenemang får publik ökar också sponsorernas intresse.

Idrott, medier och kommersialism lever i en symbios där alla påverkar varandra på många olika sätt. Kommersiella aspekter och globalisering har förändrat toppidrott och sättet på hur den syns i medier. Med hjälp av kommersiella tv-kanaler och Internet kan man följa t.ex. utländska fotbollsserier och bekanta sig med nya grenar. I många traditionella grenar har reglerna och praktiken formulerats på nytt för att de ska passa bättre till tv-sändningar (se t.ex. Itkonen m.fl. 2008). T.ex. har man fler pauser i hockeymatcher p.g.a. tv-reklam. I skidlöpning finns nya grenar som är snabba och lätta att följa. Idag är en toppidrottare inte bara en idrottare på banan eller på planen, utan också en modell för sponsorer och en stjärna i reklam.

Kön är en av de egenskaperna som påverkar hur hjältebilden skapas i medier. Itkonen m.fl. (2008: 71) konstaterar att idrottsmedierna är dominerade av män. De flesta idrottsjournalister är män och grenarna som syns i medier är manliga. När det är fråga om laggrenar, visas oftast herrlagets matcher på tv och den här betoningen syns också i pressen. Det är alltså typiskt att medierna skapar en maskulin hjältebild. (se också Boyle 2008: 144-159) Också Hietala (2008: 195-197) anser idrotten vara männens värld trots att damidrotten har fått mera uppmärksamhet under de senaste åren. Han redogör för att ett antal undersökningar har visat att manliga och kvinnliga idrottsprestationer ofta tolkas på olika sätt i medier. Männerna når framgången med hjälp av sina inre förmågor som styrka och talang, och männen är också aktiva aktörer som vågar ta risker. Däremot finns bakom kvinnornas framgång yttre faktorer som lyckan och stödet som de får av sina närmaste människor. (Hietala 2008: 195-197) Liknande fynd har gjort också Bernstein och Blain (2003: 6-8) som påpekar att damidrott ofta nedvärderas i medier. Damidrotten syns mindre i medier och kvinnornas idrottsprestationer värderas inte är så högt som mäns.

Laine (2011: 292-297) uppger att könen var relativt jämnt representerade i kvällstidningarna under OS i Turin 2006. Många typiska stereotyper är borta i både finska och svenska kvällstidningar. Men gällande s.k. maskulina grenar som hockey kan man se vissa skillnader i beskrivningarna av manliga och kvinnliga spelare. Laine redogör för

att de svenska kvällstidningarna beskrev damspelare på samma sätt som herrspelare. Damlagets matcher rapporterades och damspelarnas prestationer värderades. Däremot innehöll de finska kvällstidningarna inte särskilt mycket artiklar om damhockey, och damspelarnas prestationer värderades inte på samma sätt. Damspelarna presenterades mer som kvinnor än spelare. De hade oftare blivit fotograferade när de poserade i studio än när de spelade på isen. Också deras sexualitet betonades i bilderna. (Laine 2011: 292-297) Också enligt Ringfjord (2005:14) förstärker medierna genuskillnaderna speciellt när det är fråga om traditionellt maskulina grenar, t.ex. lagspel. Idrottsprestationerna värderas efter manliga normer och kvinnornas spel värderas lägre, för de spelar på ett annorlunda sätt än män. T.ex. hockeyhjälten med sina traditionella manliga egenskaper är redan tidigare definierad och därför tolkas damspelare inom diskurs där man diskuterar mer t.ex. utseende och sexualitet än idrottsprestationer. Ringfjord konstaterar dock att de invanda maskulina definitionerna kan begränsa också mans identitet, när har idkar en kvinnlig gren t.ex. balett. I medier ser vi sällan en damspelare på isen eller en man i danstrikåer. (Ringfjord 2005:14)

Enligt Virtapohja (1998: 49, se också Virtapohja 1997) är den enklaste definitionen av hjälten att han/hon gör hjältedåd och dessa hjältedåd beundras av andra människor. Vidare redogör han för att till hjältens egenskaper hör att hjälten representerar gott och värderas i sin egen omgivning. Andra människor ger hjältestatus. Virtapohja (1998: 39) anser att hjälten och hans/hennes liv kan behandlas i medier så mycket att han/hon blir en rikskändis. Hjältens hjältedåd kan glömmas, men hjältepersonen står kvar i publicitet som kan vara positivt eller negativt. Alla kändisar är inte hjältar, för de kan vara kändisar på grund av många olika orsaker. En idrottskändis eller stjärna känner också press inför viktiga tävlingar p.g.a. de stora förväntningarna hos publik och medier.

Hellström (2004: 10) betonar att massmedier spelar en viktig roll som länk mellan idrottaren och folket som identifierar sig med idrottsstjärnorna. Han definierar att processen som skapar idrottshjältar består av tre faktorer: idrottaren, allmänheten och massmedierna. Virtapohja (1998: 49) definierar dessa faktorer likadant genom att visa att media skapar idrottshjältar i en viss process. Först blir idrottaren tillräckligt bra i sin egen grej för att bli vald till en representant för sitt land i en viss tävling. Idrottaren möter stora förväntningar som presenteras av experter och förmedlas i medier. När idrottaren vinner

tävlingen, berättar medier om hjältedåd och erbjuder folket en möjlighet att fira tillsammans med hjälten och alla hans/hennes beundrare.

Enligt Hellström (2013: 18) orsakar dessa stora förväntningar också problem. Den ideala situationen är att förväntningarna uppfylls. Om idrottaren inte når dem, respekteras han inte så mycket trots att hans resultat kan vara på toppnivå, för förväntningarna var så höga. När hjälten når toppresultaten innan det var väntat t.ex. som ung idrottare, överträffar han förväntningarna. Idrottaren har redan nått hjälteberättelsens dramatiska höjdpunkt, och sedan utgår man från att framgången fortsätter. Hellström uppger att senare framgången inte ofta värderas så mycket, trots att prestationerna och resultat kan vara av mera kvalitet än tidigare. Också Laine (2011: 316-317) har funnit att framgången behandlas mera i medier, när den är överraskande eller idrottaren har nått den efter en hård kamp.

Laine (2011: 184) anser att misslyckade prestationer får också mycket publicitet, när det är fråga om idrottare deras framgång är mycket förväntad. Han nämner att t.ex. Kalle Palander och Janne Ahonen syntes mycket i medier före OS 2008, och trots att de misslyckade i sina prestationer, fick de mera publicitet än t.ex. de finska alpinisterna, Janne Korpi och Mikko Ronkainen, som båda fick en medalj.

Stora förväntningar skapar också antihjältar. Misslyckade prestationer eller någon skandal under tävlingen eller i idrottarens personliga liv kan påverka hans/hennes status. Dopningen överskuggar idrottarens hela karriär och hela livet. Men ur mediernas synvinkel erbjuder också antihjältar ämne för berättelser. Gällande idrottsprestationer under hockeyturneringen kan antihjältar få en ny möjlighet att vara hjältar därför att turneringen består av många matcher. Medierna skapar nya förväntningar och omvärderar prestationerna ständigt.

2.1.2 Nationalhjältar

En nationalhjärte är en person som har gjort sådana dåd som ses som betydelsefulla hos folket. En nationalhjärte representerar vissa nationella egenskaper, t.ex. till finskhet relateras ord, egenskaper och myter som anses vara typiskt finska. Begreppet *sisu* har tradit-

ionellt hört till finskhet och också till de egenskaperna av en finsk idrottare. (Virtapohja 1997) Också *ärlighet* och *förnöjsamhet* hade länge varit relaterade till dessa egenskaper, men efter dopningsskandalen i skid-VM 2001 i Lahtis har ärlighet inte längre varit ett självklart begrepp i finsk idrott. Finlands skidhjältar blev antihjältar och man pratade om en nationell skandal och skam. (se t.ex. Perko 2001)

Hellström (2004) konstaterar att sedan den första olympiaframgången i början av 1900-talet har framgångsrika svenska idrottare blivit nationalhjältar som beundras av folket. Enligt Hellström är det lättare för folket att vara stolta över idrottare än t.ex. berömda vetenskaper eller kulturpersoner. Hietala (2007: 182) nämner att nationell extas efter de stora idrottsvinsterna är ett exempel på ett starkt behov av hjältar också hos nutidens människa. Dessutom kan man inom idrotten uttrycka nationella känslor friare än inom andra arenor i samhället (Hellström 2004: 9). En svensk idrottare är nationens representant och med sin prestation han/hon kan göra också folket berömt. T.ex. tidigare kunde Sverige ses som Björn Borgs land (Hellberg 2004: 23). Idag kunde Sverige ses t.ex. som Zlatan Ibrahimović land, därför att fotboll är en av de största och populäraste idrottsgrenarna i världen.

Enligt Virtapohja (1998) har också i Finland idrott spelat en stor roll för nationalkänsla och nationell identitet. Han redogör för t.ex. hur Hannes Kolehmainen ”löpte in Finland på världskartan” (stod i Suomen Urheilulehti), när han vann Finlands första olympiska guldmedalj i Stockholm 1912. En annan löpare, Paavo Nurmi, hade en mycket viktig samhällelig roll, när den unga självständiga nationen sökte sin identitet i början av 1900-talet. (Virtapohja 1998: 120-144; 182-191)

De olympiska spelen har alltid varit en arena där olika nationer kämpar om medaljer och heder. Nationella symboler är tydligt närvarande. Under tidens gång har man talat om OS som arena där den olympiska andan behärskar, men OS har alltid varit också en politisk arena. Butterworth (2010:134) uppger att när i OS 1980 USA sensationellt vann över det suveräna Ryssland i ishockey, var det för USA inte bara en idrottsvinst utan en symbolisk seger för demokrati och frihet mot kommunism och totalitarism under det kalla kriget. Lagets saga har fått namnet *Mirakel på isen* och den har också filmatiserats. Enligt Butterworth bär det här miraklet och olika berättelserna om det kulturell och poli-

tisk betydelse för amerikaner. Händelserna har tagits fram igen ofta, när landet möter nya konflikter. T.ex. efter årets 2001 terrorangrepp i New York spelade OS 2002 en viktig roll för nationell identitet i USA. 1980 årets mirakellag spelade en synlig roll i öppningsceremonin och i mediernas berättelser.

1995 hade Finland blivit medlem av EU och Virtapohja (1997) betonar att det första VM-guldet i hockey var viktigt för självförtroende och nationell identitet. Men det var också ett slut på en lång resa under vilken man hade hoppats att Finland någon dag ska vinna. Virtapohja nämner att VM-guldet 1995 skapade en ny situation, för första gången hade Finland ett hjälteslag. Vinsten var ”hela lagets vinst” och Virtapohja tolkar att finska medier inte kunde presentera dessa hjältar som hjältar på samma sätt som traditionella finska idrottshjältar som hade varit representanterna av individuella grenar.

När Hellström (2013: 18-19) påstår att medieupplevelsen är en viktig del av idrottshjälteskapandet, betonar han också mediernas roll i skapandet av nationell gemenskap. Idrottsprestationerna som är förmedlade i medier får en större publicitet och värde än de som t.ex. inte syns på tv. Om man inte kan vara på plats och se matchen på läktaren, erbjuder direktsändningen en möjlighet att uppleva händelserna med andra människor. Senare kan de betydelsefulla stunderna upprepas många gånger i tv-sändningarna.

Mängden uppmärksamhet som idrottaren får i massmedier och sättet på vilket idrottsprestationer omtolkas av dessa medier påverkar människornas hjältebild (Hellström 2004: 10). Tidigare var de populäraste och också mest framgångsrika grenarna i Finland löpning, vintersport som skidåkning och backhoppning och spjutkastning. Finlands idrottshjältar har varit representanter av dessa individuella grenar. Finland hade inte nått framgång i laggrenar före den första medaljen i hockey-OS 1988. Laggren hade ökat i popularitet och förväntningarna hade alltid varit stora, men tilliten till Finlands lag var inte så stor. Jämfört med Sverige, som har nått mer framgång i laggrenar, tyckte man i allmänhet att finska lag hade brist på självförtroende, respekterade större länder för mycket och inte hade tillräcklig gemenskapskänsla. T.ex. Virtapohja (1998: 46-48) anser dessa drag vara exempel på gamla myter som har relaterats till finskhet på samma sätt som den positiva egenskapen *sisu*.

Hellström (2013: 17-18) konstaterar att idrottens meritsystem påverkar massmediernas värderingar av olika idrottsprestationer. Enligt meritsystemet är t.ex. en medalj i världsmästerskapet av större värde än en medalj i europamästerskapet, och en olympisk medalj är den som är den mest värderade och mest eftersträvansvärda bland idrottare. Men hur olika sportprestationer värderas väcker alltid diskussion när man väljer årets bästa idrottare i landet. Hellström diskuterar valprocessen i Sverige vara kontroversiella och också i Finland har man alltid olika åsikter gällande de bästa idrottsprestationerna.

Hellström (2013:18) visar att inte bara meritsystemet utan också bl.a. traditioner, nationella aspekter och grenens internationella status påverkar värderingarna av olika grenar. Lokala traditioner påverkar också statussystemet och hjälteskapandet. T.ex. i USA är amerikanska fotbollspelare eller baseballspelare nationalhjältar. I Norden värderas skidåkare mycket, trots att deras internationella kändedom inte är så stor och grenen inte är så populär i världen.

Ett stort antal idrottsgrenar och bra möjligheter att följa dem i medier orsakar att mindre grenar sällan får uppmärksamhet. Det orsakar att idrottshjältebegreppet är också splittrat. Men t.ex. i Finland är det så sällsynta att vinna OS-medaljen att den garanterar hjältestatus oberoende av grenen. Idrotten innehåller drama som väcker både positiva och negativa känslor. En oväntad framgång kan påverka någon okänd idrottsgren eller idrottare väcka uppmärksamhet i media. T.ex. en silvermedalj i curling i OS 2006 orsakade att grenen ökade i popularitet i Finland. Lagets kapten Uusipaavalniemi blev en kändis och senare blev han vald till riksdagsman (se t.ex. Laine 2011: 183). Men Finlands framgång i curling har inte fortsatt på samma nivå och grenen har förlorat uppmärksamhet i finska medier.

I dag idrottar och lever många av idrottstjärnorna utomlands. Enligt Virtapohja (1997) vill finska publiken och medierna ändå relatera de traditionella positiva finska egenskaperna till våra internationella idrottshjältar. Så kan man känna gemenskap med dessa hjältar. När en finsk hockeyspelare har fått en passningspoäng i NHL-matchen är det en sportnyhet i finska medier. Naturligtvis berättar det också om hockeys popularitet och status i Finland. För en hockeyspelare är de stora internationella turneringarna viktiga tillfällen att representera sitt eget land. För folket och medier erbjuder dessa tävlingar en

möjlighet att se sina stjärnor som representanter för folket. Enligt de stora förväntningarna i medier och hos folket är deras roll är att hjälpa landslaget till en stor vinst och bli hjältar.

2.2 Sportjournalistik

Sportjournalistik är en del av journalistik som behandlar sport. Virtapohja (2008: 63) anser att dess roll ofta är att förmedla trevliga idrottsnyheter. Sportjournalistikens former och innehåll har utvecklats genom tiderna. Boyle (2006) visar att teknikens utveckling har orsakat att digitalisering spelar en stor roll i sportjournalistik idag. Också globalisering och kommersialism har påverkat olika idrottsgrenar och idrottare på många sätt. I det här avsnittet redogör jag för sportjournalistikens nya utmaningar (avsnitt 2.2.1), sportjournalistikens stil och språk (avsnitt 2.2.2) och typiska drag i finsk och svensk sportjournalistik (avsnitt 2.2.3).

2.2.1 Nya utmaningar

I dag är medievärlden internationell och koncentrerad. Ett stort mediebolag kan äga många stora tidningar, men också en tv-kanal och en radiokanal. Bolaget kan publicera böcker och sprida filmer och fungera i många länder och ha där lokala samarbetspartner. (Boyle: 129-130; Nieminen & Pantti 2012: 77-79) Exempel på stora mediekoncerner i Norden är Sanoma Media Finland och svensk Bonnier Ab.

Idag konkurrerar olika mediebolag om tv-rättigheterna av de stora idrottstävlingarna som vinter-OS, sommar-OS och VM i populära laggrenar som fotboll och ishockey. Dessa evenemang har en stor publik, och publiken lockar sponsorer. Avtalet mellan ett internationellt idrottsförbund, sponsorer och mediebolag är värt miljoner. Enligt Roche (2004: 171) är tv-rättigheterna den viktigaste enskilda inkomstkällan för OS-organisationen med tredjedels andel av inkomster. Roche betonar att med hjälp av medierna blir OS ett globalt evenemang som lockar andra inkomstkällor, t.ex. sponsorer, evenemangsarrangörer och publik. Konkurrensen har orsakat att de s.k. fria kanaler inte längre visar alla stora idrottstävlingar, utan olika betal-tv-kanaler har också köpt tv-

rättigheterna av dessa evenemang. Detta har också väckt mycket diskussion bland folket. Att se t.ex. hockey-VM fritt på tv tycks vara en nationell rättighet för många finländare.

Enligt Nieminen och Pantti (2012: 67) påverkar många faktorer från ägande till sponsorer hurdan innehåll presenteras i medier, för mediebolagens verksamhet baserar på ekonomiska faktorer. De betonar att medierna säljer betydelser i olika former. På grund av synsätt av Nieminen och Pantti kan man tolka att medierna förmedlar inte bara idrottshjältarnas prestationer utan också idéer och drömmar som är viktiga för vanliga människor. Dessa idéer är användbara också för sponsorer som vill påverka människornas livsstil genom reklamer.

Boyle (2006: 128-143) visar att televisionens och Internets stora roll i medievärlden utmanar tryckta medier som måste söka nya sätt att handla. Digitalisering har förändrat medievärlden och erbjuder möjligheter att förmedla information snabbt. Enligt Boyle är Internet och televisionens direktsändningar är en viktig källa för journalister och erbjuder nya möjligheter att skriva om idrott. Men Boyle (2006:143) visar att traditionella papperstidningar har sin egen betydelse. Han konstaterar att papperstidningarna har en viktig roll som skapare av berättelserna. Förväntningar, analyser, spekulationer, personbilder och olika företeelser i idrottsvärlden kan behandlas i tidningarna relaterade till andra aspekter i samhället. Också Stevenson (2004: 278) betonar att en möjlighet att diskutera ämnen djupare och skapa nya idéer är en fördel för papperstidningar, när elektroniska medier i sin tur måste fungera snabbt. Stevenson anser att nationella och regionala papperstidningar spelar en viktig roll i mediefältet, när de presenterar marginalgrenar och lokala hjältar. De olika medieformerna kompletterar varandra på mediefältet. Vidare påminner Boyle (2006: 143) att papperstidningar är viktiga för fankultur för att stärka och bevara idrottsminnen och -upplevelsen.

Laine (2011: 112-120) presenterar ett antal undersökningar som visar att antalet idrottsnyheter i dagstidningar har ökat under de senaste åren. Men samtidigt har antalet sidor i tidningar i helheten och antalet teman som behandlas också ökat. Det orsakar att idrottens del av tidningens helhetsinnehåll inte är så stor som tidigare. I dag är idrott en del av dagstidningens mångsidiga innehåll som har sin egen roll på samma sätt som t.ex. ekonomi, boende och kultur. I kvällstidningar spelar idrott en annorlunda roll. Laine

visar att idrott, som en passande representant av underhållningsgenre, kan främja kvällstidningens försäljning. Idag har kvällstidningarna också sina egna sportbilagor.

Ett stort antal grenar är en utmaning för papperstidningar. Det inte möjligt att följa alla grenar utan man måste göra val. Vissa grenar är populära i medier och när de syns mycket i medier ökar de fortfarande i popularitet. Enligt Itkonen m.fl. (2008) tycker finska sportjournalister att hockey och fotboll är de viktigaste och de mest intressanta grenarna i deras arbete. Bland idrottsevenemang är vinter-OS, sommar-OS, hockey-VM och den nationella ishockeyligan de som är de populäraste. Efter studien av Itkonen m.fl. (2008) har bl.a. volleyboll och basketboll ökat i popularitet i Finland, för Finlands landslag har nått framgång i dessa grenar. Antalet finska spelare som spelar utomlands i högklassiga ligor har ökat och också den finska fankulturen har utvecklats.

Enligt Laine (2011: 105-107) är fotboll den mest populära grenen i svenska kvällstidningar och hockey är på den andra platsen. I motsats till Finland är den nationella fotbollsligan mycket populär hos svenska folket och i medier. Likaså som i Finland påverkar idrottarnas framgång hur olika grenar syns i medier. Internationella tävlingar spelar en stor roll också i svenska medier, och golf som en ny gren har fått publicitet p.g.a. den internationella framgången i grenen.

Laine (2011: 182) uppger att under OS 2008 i Turin var hockey den mest populära idrottsgrenen i kvällstidningar. I Sverige behandlade nästan hälften av idrottsnyheterna hockey och i Finland var hockeys andel av OS-nyheterna en tredjedel. Laine uppger ett antal orsaker till detta. Han anser att hockey är mycket populärt både i Finland och i Sverige och båda länderna hade både damlag och herrlag i OS. Förväntningarna mot deras framgång var stora. En lång turnering erbjuder också många matcher och ämnen som kan rapporteras i medier.

Sportjournalistik har haft en låg status bland journalistik och enligt Boyle (2008: 2) har den kallats t.ex. ”leksavdelning” eller ”mjuk journalistik”. Virtapohja (1998: 66-70) visar ett antal undersökningar där sportjournalistik ses som underhållande, schablonmässig, överdrivande och för känslomässig. Virtapohja uppger att sportjournalister har tidigare varit kritiserade för att vara för nära idrottare och idrottsledare. Likaså visar

Kivioja (2007), men konstaterar att journalisternas ställning är mera professionell idag. Han anser att sportjournalistikens kvalitet har ökat. I dag kan sportjournalister kritisera och vara analytiska i sina artiklar. Också Boyle (2006) betonar professionalism inom journalistik och anser att statusen av sportjournalistik inom journalistik är högre än tidigare.

Itkonen m.fl. (2008: 11) konstaterar att man använder också allmänna journalistiska metoder inom sportjournalistik idag. Med hjälp av dem kan man undersöka mer omfattande ämnen relaterade till idrott. I sportjournalistik betyder det att man betraktar t.ex. finansiella aspekter, idrottens administrativa strukturer och etiska problem. Detta kräver också journalistisk kompetens. Idag räcker det inte att en sportjournalist har tidigare själv varit en idrottare, vilket var typiskt i början av sportjournalistikens historia (se t.ex. Virtapohja 1998). Journalisterna är utbildade och ofta också specialiserade sig på vissa idrottsgrenar. Det är också vanligt att använda sportkommentatorer i medier. Kommentatorerna är idrottare eller tränare som känner sin egen idrottsgren och har kompetens att analysera grenen. De kan också vara färggranna personer som väcker publikens intresse.

Vadslagning spelar också en märkvärdig roll i idrott idag. En av de sportjournalistikens uppgifter är att erbjuda bakgrundsinformation och tips till vadhållare. (Virtapohja 1998: 64) Med vadslagningen har negativa företeelser som fusk ökat inom toppidrott. Enligt Itkonen m.fl. (2008: 69) anser journalister att negativa drag som t.ex. dopning, våld och svindel är relaterade till konkurrens i toppidrott. De tycker att dessa ämnen är svåra att behandla därför att det är svårt att få information och informationens pålitlighet är osäker. Också Perko (2000: 51) betonar att det är svårt att veta sanningen när tystnaden är ett typiskt drag i diskussioner speciellt när det är fråga om dopning.

Trots dessa problem är toppidrott i fokus i media, och journalisterna medger att dessa negativa aspekter är på många sätt underhållande och säljer bra. I tidningen måste man ofta balansera med moraliska och kommersiella aspekter. (Itkonen m.fl. 2008) Likaså betonar Perko (2000: 31, 73-74) dopningens betydelse för försäljningen av tidningar, för med sina hemligheter och dramatiska vändpunkter väcker den också nyfikenhet. Trots att journalisterna medger att idrottens underhållande perspektiv är viktigt idag, tycker de

att deras viktigaste roll som sportjournalister är att rapportera om resultat, förmedla idrottsnyheter och redogöra för bakgrunden till nyheterna (Itkonen m.fl. 2008).

Man kan se världen i form av berättelser. Nieminen och Pantti (2012: 124) redogör för att nyheter kan tolkas att vara berättelser, för var och en tolkar en artikel på sitt eget sätt i relation till andra nyheter och texter. Vars och ens egna erfarenheter påverkar också tolkningen. Idag påstås ofta att tidningarna har gjort nyheterna enklare. De skapar spänningen genom att beskriva kontraster: hjältar och offer, gott och ont och vi mot de andra. Att skapa berättelser i form av följetong är typiskt speciellt för kvällstidningar. Med hjälp av berättelserna kan man göra nyheter lättare att förstå, men också underhålla och främja försäljningen. (Nieminen & Pantti 2012:124)

2.2.2 Språk och stil

Laine (2011) anser att tabloidstilen syns i sportjournalistik, men tycker att det är tydligare i svensk journalistik än i finsk. Dramatiseringen av händelserna och det överdrivande språket är ett medel att väcka intresset hos publiken. Kivioja (2007: 71-73) beskriver att i sportjournalistik höjs stämningen, skapas förväntningar mot vissa idrottare och efteråt presenteras stora känslor som vinsten eller förlusten har orsakat. Analysering och kritik hör också till sportsspalter. Laine (2011) redogör att i kvällspressen under OS 2004 och OS 2008 var kritiken oftast mot idrottsprestationer. Större idrottspolitiska aspekter behandlades inte. Laine anser att det berättar om marknadens roll för kvällstidningar. Man måste sälja tidningen, djupare analyser om idrottsvärldens strukturer eller negativ information presenteras bara om de är stora scoop.

Tryckta tidningar med sina texter är mångsidiga informationskällor, för uttrycksformarna kan variera mellan enkla resultattabeller och poetiska kommentarer (Rowe 2003: 119). Enligt Virtapohja (1998: 65-66) syns sportjournalistikens underhållande drag t.ex. när vinster och förluster beskrivs språkligt med symboliska termer och metaforer. I allmänhet är stilen i kvällstidningar känslomässig. Laine (2011: 254-256) visar att det är typiskt att använda superlativer när man skildrar lag och spelare. Det räcker inte att man är bra eller den bästa utan man är t.ex. *väldens bästa*, *en av de bästa i grenens historia* eller *den bästa tillsvidare*. I följande match kan det vara fråga om *tidernas match* eller

den största flopp i turneringen. Adjektiv som *underbar*, *obegriplig*, *otrolig*, *sensationell* och *magnifik* används mycket i beskrivandet av spelarna och deras prestationer.

I en hockeymatch upprepas samma händelser under matchen. Forwarden skjuter, backen försvarar sitt mål, målvakten räddar. Sportjournalisterna försöker använda färggrant språk för att göra dessa upprepade händelser mera intressanta att följa. Seppänen (2008: 185-186) definierar att när man använder en metafor kan man klara upp ett ärende genom att beskriva den med ett annat ärende. Metaforen kan t.ex. hjälpa läsaren förstå textens budskap och se ämnen ur olika perspektiv. Metaforer är bildspråk som baserar på symbolik. Ett antal studier visar att metaforanvändningen är typiskt i sportartiklar. T.ex. krigsmetaforer används ofta när man skildrar lagspel (se t.ex. Kähö 2006) och det orsakar att spelare beskrivs med ord som *kämpare* eller *målkanon*. Liknande fynd har gjort Palomäki (2001) som visar att det är typiskt att beskriva också fotbollshjältar med hjälp av metaforer. Han uppger att dramatiseringen av spelarnas prestationer och överdrivandet i ordval är vanliga drag i fotbollsspråket. Också Laine (2011: 256) nämner överdrivande metaforer och uttryck som typiska drag i sportsspalter. En spelare kan vara t.ex. *stark som en tjur* eller *en magisk man*.

Enligt Abalo och Danielsson (2006: 9) syns det att idrott anses vara människens värld också i sportmetaforanvändningen. Till t.ex. krig, mekanik, jakt och teknik är typiska ämnen i metaforer. De tycker också att dessa drag kan orsaka att sportspråk inte tilltalar kvinnor så mycket som män. Abalo & Danielsson (2006:10) anser att uttrycken är standardiserade och produceras automatiskt enligt manliga traditioner och det är svårt att förändra kulturen. Sportslang kan stänga ut kvinnor, men också människor som inte är inne i sportvärlden.

Enligt Laine (2011: 254) används ordet hjälte i sina olika former mycket i kvällstidningarnas sportnyheter. Ofta definieras hjälten mera med hjälp av andra ord t.ex. *olympisk hjälte*, *målvaktshjälte*, *Lejon hjälte*, *nationell hjälte*. Också ordet *super* används mycket i sportspråket. Man talar om *supermatchen*, *superspelaren* eller *superstjärnan*. Laine anser detta vara ett typiskt överdrivande drag i sportspråket, men det berättar också att engelska lånord spelar en stor roll i tidningsspråket idag.

Dopning har skildrats med färgrika ord som t.ex. *en skandal* och *en mardröm*. Laine (2011: 255) visar en effektiv text som Aftonbladet publicerade under OS 2004 i Aten, när två grekiska idrottare undvek dopningstesterna.

...svarta spelen där illusionen om en ren idrott sprack. Aten var staden där ballongen sprack och världen såg att den var ful av skit; av stinkande, vidrig dynga. OS slutade som det började, med en skandal. (AFT 30.8.2004)

Att ställa idrottare mot varandra är ett effektivt medel att skapa dramatik i medier. Laine (2011: 253) visar att efter OS 2004 och OS 2006 finska och svenska kvällstidningar klasserade spelarnas prestationer med att använda de yttersta ändor:

Spelens Hjältar och antihjältar (IS 30.8.2004), Lejon & får (IS 30.8.2004), Bäst och sämst i OS (EXP 29.8.2004). Enligt Aftonbladet förändrades Sveriges herrlandslag under OS i Torino från koner till kungar och förändringen skildrades med rubriken: Hånade – nu är de hjältar (AFT 25.2.2006)

Före ett viktigt spel är det typiskt att konfrontera vissa viktiga spelare. Duellen målvakten mot målvakten eller forwardsspelaren mot målvakten skildras som avgörande faktor i matchen. Stjärnspelarens roll i sitt eget lag kan jämföras med motsvarande stjärnspelare i motståndarlaget. (se t.ex. Laine 2011: 253-254)

Laine (2011) visar att sportjournalistik är etnocentrisk och det erbjuder sportjournalisterna en bra möjlighet att använda olika språkliga variationer och färggranna uttryck. Också Perko (2001: 46) betonar att inom sportjournalistik försöker man inte vara objektiv utan man stöder tydligt och känslomässigt egna idrottare. Den känslomässiga stilen stärker publikens medieupplevelse och nationalkänsla. Perko konstaterar att detta har stärkt mediernas ställning. Vissa grenar och mediekanaler med sina kommentatorer har ansetts vara relaterade till varandra såsom kommentatorn Matti Kyllönen och MTV3-kanalens formula sändningar på 1990-talet. Sportjournalistik har också kritiserats för att betona för mycket nationala aspekter. Det gör t.ex. Pänkäläinen (1998: 21) som redogör för att en enskild vinst som en idrottare har nått har kallats som ”hela nationens vinst” t.ex. i formulavärlden. Trots att hans exempel på Mika Häkkinen är från 90-talet, det samma företeelse syns idag, när man i finska medier vill betona Nico Rosbergs finländska ursprung trots att han inte representerar Finland.

I finsk hockey har Antero Mertaranta haft en ställning som Finlands populäraste hockeykommentator. Hans mångsidiga uttryck har upprepats i medier och de lever vidare t.ex. i fanslåtar. De har blivit en viktig del av medieupplevelse som är relaterad till hockey och speciellt landslaget Lejonen. Hellström (2013: 19) påstår att medieupplevelsen har en stor betydelse som skapare av gemenskap. Han betonar att mediefesten blir ofta viktigare än idrottsprestationer. Människorna som inte alls är intresserade av t.ex. hockey kan ansluta sig till firandet efter en stor vinst.

2.2.3 Finsk och svensk sportsjournalistik

Kivioja (2007: 107) konstaterar att i svenska tidningar är det typiskt att rapportera negativt om positiva saker och använda också hård kritik. Han påstår också att svenska språket som germanskt språk erbjuder bättre möjligheter att leka med ord än finska. Enligt hans åsikt kan t.ex. humor och ilska kan vara mera effektiva än på finska. Detta påstående kan man dock kritisera. Trots olika egenskaper har varje språk varierande uttrycks sätt som möjliggör olika språkliga val. Jag anser att hur man använder språket beror på t.ex. samhällets historia, kulturella traditioner och värderingar och individens och gruppens kompetens att använda språk. Detta gör språket ett intressant forskningsområde, för språket och språkbruket kan berätta om många olika konventioner i samhället.

En idrottcentrerad och fenomencentrerad rapportering är typisk i kvällstidningar. Laine (2011: 183) konstaterar att denna stil är tydligare i svenska tidningar än i finska tidningar. T.ex. i OS 2008 behandlade 16 % av svenska kvällstidningarnas (AFT och EXP) hockeyartiklar stjärnspelaren Peter Forsberg. Likaså hade alpinisten Anja Pärson huvudrollen i 8 % av alla idrottsartiklar som publicerades under OS 2006 i Turin. Enligt Laine är stilen i de svenska kvällstidningarna personligare än i finska. Svenska journalister är också mera absoluta i sina åsikter jämfört med de finska. Laine (2011: 221) redogör för att i de svenska tidningarna har journalisten, som kallas krönikör, sin egen krönika där man kan uttrycka sig själv personligt om idrottsämnen. Det orsakar också att journalisterna kans ses som varumärke, som kan med sina egna ansikten och som experter väcka intresse hos läsare och således hjälpa tidningen i marknadsföringen (Laine 2011: 229-234).

Enligt Laine (2011:321) är svensk sportjournalistik bättre i kvalitet jämfört med finsk. Laine anser att speciellt sportjournalistik i kvällstidningar är på högre nivå i Sverige än i Finland, både kvantitativt och kvalitativt. I allmänhet behandlar de svenska tidningarna ämnen mångsidigare och artiklarna är mera detaljerade. Ämnet behandlas från olika åsikter och artiklarna innehåller mera grafik. I de finska tidningarna behandlas ofta mera ämnen, men inte så mångsidigt. Laine (2011: 321-322) visar att en orsak till detta är att svenska tidningar har större resurser, men det är också fråga om andra faktorer. Sveriges historia har garanterat en stabil omgivning till pressen för att utveckla sig. I Sverige finns det mera folk, mera internationella idrottsstjärnor och bättre landslag i många grenar än Finland har. I allmänhet är idrottsmarknaderna bredare än i Finland.

Man måste hålla i minnet att sportjournalistik idag omfattar en stor varietet av tidningar och andra medieformer. Idag publiceras många sporttidningar och vissa grenar har sina egna tidningar. Laines (2011) studie och hans åsikt om kvalitetskillnaderna mellan finsk och svensk sportjournalistik gäller dock bara kvällstidningar. Större generaliseringar kräver bredare material.

Laine (2011: 324) tycker att nyheterna publicerats under OS 2008 i Peking och OS 2010 i Vancouver visar att finska kvällstidningsjournalister har utvecklat sin stil närmare till sina svenska kolleger. Det betyder bl.a. mera personliga åsikter, hårdare kritik och större dramatiseringar av händelserna. Men Laine anser att skillnaderna är ännu märkvärdiga. Finska journalister har också fått direkta råd att man måste kopiera svenska stilen (Laine 2011: 323). Men enligt Laine (2011:318) har denna kopiering inte alltid lyckats utan han tycker att svenska tidningar är skickligare i dramatiseringen. Han anser att finska tidningar försöker för mycket. När de är fråga om humor eller anklagelser är den finska stilen ofta tillgjord och verkar vara komisk. Åsikterna som Laine uppger är ganska kritiska mot finska kvällstidningar och jag ska studera om jag kan erkänna dessa drag som han presenterar i mitt material.

2.3 Finlands lejon och Tre Kronor

Den första officiella ishockeymatchen i Finland spelades 1928 och redan samma år grundades finska hockeylandslaget. Den första matchen mot Sverige spelades i Helsingfors 1929 och Finland förlorade den med 1-8. Landslaget tog del i VM-turneringen första gången 1939 i Schweiz. Kriget och de finansiella problemen störde landslagets verksamhet, men den internationella verksamheten fastade så småningom. *Finlands lejon*, det finska vapnet, har varit på landslagets spelskjorta sedan VM-turneringen 1948. Sedan dess har lejonen varit en symbol för finska hockeylandslaget. Lejonen spelade sin första OS-turnering 1952 i Oslo. (Leinonen & Lindegren 2013: 4-11)

Hockey har ökat i popularitet i Finland hela tiden under de senaste decennierna och de första medaljerna i OS 1988 i Calgary och i VM 1992 i Prag var mycket förväntade i Finland. VM-guldet 1995 befäste hockeys ställning som en av de populäraste idrottsgrenarna i Finland. Åren 1992–2014 Finland har fått 12 VM-medaljer. De två gulmedaljerna är från åren 1995 och 2011. (se t.ex. Leinonen & Lindegren 2013)

Sedan OS 1998 i Nagano har alla bästa NHL-spelarna varit med i hockey-OS, vilket har ökat turneringens uppskattning. T.o.m. 1998 har Finland fått fyra medaljer i de sista fem OS-turneringar, trots att laget inte har varit bland de största favoriterna. (se t.ex. Leinonen & Lindegren, 2013) I dessa turneringar har Finland fått framgång med hjälp av ett bra samspel och lagets enhetlighet. Dessa särdrag som tidigare ansågs vara finska lagens svagheter har blivit betydelsefulla faktorer i framgången.

I Sverige har ishockey spelats tidigare än i Finland. Sveriges första landslagsspel var redan 1920 när ishockey spelades som uppvisningsgren i sommar-OS. Sveriges herrlandslag i ishockey har kallats *Tre Kronor* från VM-turneringen i Prag 1938 och Tre Kronor figuren kan ses på Sveriges speltröja. Tre Kronor har nått framgång speciellt i VM-turneringarna och har före året 2014 vunnit sammanlagt 45 medaljer och nio av dem är guld. I OS har laget vunnit nio medaljer: två guld, tre silver och fyra brons. Sverige vann sitt första OS-guld 1994. Under de senaste decennierna har Sverige med sina NHL-stjärnor haft stora förväntningarna mot framgång. Men många gånger har lagets prestationer varit besvikelser i Sverige.

Men speciellt året 2006 var betydelsefullt för Sverige, för då lyckades Tre Kronor som det första hockeylandslaget vinna en guldmedalj både i OS och i VM samma år. OS-finalen 2006 är en av de legendariska matcher som har spelats mellan Finland och Sverige. För många finska och svenska spelare matchen var den sista chansen att vinna en OS-guldmedalj. När matchen var 2-2, gick Saku Koivus klubba sönder vid tekningen och det orsakade att Niklas Lidström avgjorde matchen. (se t.ex. Szemberg, Podnieks & Lahtinen 2011)

Ett antal matcher minns alltid i medier i Finland och Sverige. De här matcherna skildras som stora besvikelser eller stora vinster. Hjältarna och antihjältarna av dessa matcher minns i medier och hos finska och svenska hockeyfans. VM-katastrofer som de flesta hockeyfans minns är t.ex. året 1986 när Finland ledde med 4-2, men 40 sekunder före matchens slut gjorde Anders "Masken" Carlsson två mål och Finland förlorade medaljen. Också i VM-hemturneringen 1991 Finland förlorade 4-2 ledningen, när Mats Sundin gjorde två mål under den sista minuten. I VM 2003, som spelades i Finland, förlorade Lejonen sin 5-1 ledning när Sverige vann med 6-5. Peter Forsberg gjorde två mål och målet han gjorde 5-5 har blivit en klassiker. (se t.ex. Leinonen & Lindegren 2013)

Finland har spelat i VM-finalen sammanlagt sex gånger före året 2014, två gånger har Sverige vunnit över Finland i finalen. Båda gånger när Finland har vunnit VM-guldet har det vunnit över Sverige i finalen. 1995 var Ville Peltonen den finska hjälten som gjorde tre mål. Också hela den första kedjan och målvakten Myllys hyllades. I VM-finalen 2011 Finland vann över Sverige 6-1 när lejonen gjorde fem mål under den tredje perioden. En av de svenska antihjältarna var målvakten, Viktor Fast, som redan före finalen hade valts till turneringens bästa målvakt. Tidigare i semifinalen gjorde Mikael Granlund sitt berömda mål, Zorro-finten, som gav honom en hjältestatus i Finland. (se t.ex. Leinonen & Lindegren 2013)

Finland och Sverige är "kära fiender" som kämpar mot varandra i många olika idrotts-grenar. Idag är hockey en av de viktigaste arenorna för den här kampen som har sedan länge levat också på tidningarnas spalter. Före stora turneringar väntar man "drömfinalen" där Finland och Sverige ska spela mot varandra. Laine (2011: 258) beskriver hur

före OS-finalen 2006 finska och svenska pressen förutsåg matchen. Iltalehti skrev *Lejon ska äta Sverige* och i Aftonbladet stod *Så knäcker vi Finland* och *Grattis till ett nytt silver* för Finland. (Iltalehti och AFT 25.2.2006)

Samma dag gick Expressen även längre. Den publicerade en blankett med vilket kunde finländare få svenskt medborgarskap: *Hör upp Finlands folk! Det här är sista chansen – om ni verkligen vill fira ett OS-guld i hockey. Fyll genast blanketten, i morgon är det för sent!* (Laine 2011: 258) På våren 2014 fortsatte denna kamp i ringen och i medier.

2.4 Tidigare studier

Enligt Laine (2011) har åren 2000–2010 gjorts 164 magisteravhandlingar som diskuterar sportjournalistik. De flesta av de finska sportjournalistiska undersökningarna är magisteravhandlingar och deras ämne är varierande och mångsidiga. Laine visar att antalet sportjournalistiska studier är liten när man tänker på mängden av sportartiklarna i tidningar och deras popularitet hos läsare. Nedan presenterar jag vissa viktiga studier relaterade min studie.

I sin licentiatavhandling undersökte Virtapohja (1996) förhållandena mellan världsmästerskapet i hockey, medier och idrottshjältar. Senare undersökte han det journalistiska dramat i idrottshjälteskapandet. *Sankarien salaisuudet. Journalistinen draama suomalaisista urheilusankaria synnyttämässä* (1998) av Virtapohja var den första sportjournalistiska doktorsavhandling publicerad i Finland. Han presenterade några finska idrottshjältar och beskrev hur medierna beskrev deras hjältedåd. Han betraktade förändringarna i idrott och i medier i relation till hjältemod.

Rantamäki (2009) studerade hur idrottshjälten konstruerades i fotbollsjournalistik. Studiens material bestod av artiklarna som publicerades i Helsingin Sanomat (HS) och Die Welt (DW) under VM-fotboll i 2007. Han valde citat i artiklarna och studerade dem med hjälp av diskursanalys för att visa hur vissa fotbollsstjärnor beskrevs. Resultatet visade att artiklarna innehöll färgrika berättelserna om spelarna och fotbollshjältarnas

prestationer beskrevs med mångsidiga metaforer. Enligt Rantamäki var språket i DW färggrannare än i HS.

Språket i sportjournalistiska artiklar har varit ett populärt ämne i språklingvistiska magisteravhandlingar. T.ex. Kähö (2006) studerade metaforer i svenska och finska innebandyartiklar på Internet. Hennes resultat visade att det inte finns stora skillnader mellan svensk och finsk metaforanvändning. I studiens innebandyartiklar användes likadana metaforer som användas när man diskuterar också andra bollspel t.ex. hockey.

Hänninen (2013) jämförde svensk och engelsk fotbollsjournalistik med varandra och omvärderade deras kvalitet. Resultatet berättade att skillnaderna mellan länderna inte är så stora när man undersöker artiklarnas innehåll och kvalitet. Ändå tyckte han att den engelska pressen var mer kompetent. Trots att man kan kritisera Hänninens definition av begreppet kvalitet vara inexact, kan man tolka att hans resultat berättar också om skillnaderna i fotbollskultur. Engelsk fotboll har långa traditioner, den är en mycket populär och känslöväckande idrottsgren. Jag anser att landets idrottskultur syns i medier och deras berättelser. Hänninens studie är ett exempel på hur man kan kategorisera texter i tidningar kvantitativt och analysera dem också kvalitativt.

Laine (2011) undersökte hur finska och svenska kvällstidningar rapporterade om idrottshändelserna under OS 2004 i Aten och OS 2006 i Turin. Hans studie behandlade också delvis hockey för den var en populär gren både i finska och i svenska kvällstidningar under OS 2006. Laines studie erbjuder mig information om finska och svenska sportjournalistiska särdrag och hur drama skapas i kvällstidningar.

3 MATERIAL OCH METOD

Jag har presenterat de teoretiska utgångspunkterna av min studie i kapitel 2. Centrala begrepp är idrottshjälte och sportjournalistik och hur de relaterar till varandra. I detta kapitel presenterar jag först forskningsfrågorna (avsnitt 3.1) och materialet (3.2) i min studie. I avsnitt 3.3 redogör jag för hur jag har använt kvalitativ innehållsanalys och diskursanalys som metod i min studie.

3.1 Forskningsfrågor

Forskningsfrågorna i min studie är

- 1 Hurdana berättelser skapas om landslagen Finlands Lejon och Tre Kronor och hur beskrivs deras prestationer under hockey-OS och hockey-VM 2014?
- 2 Hurdana spelare blir hjältar/antihjältar och varför? Vilka hjältedåd krävs och hurdana egenskaper har hjältar? Hur beskrivs dessa dåd och egenskaper? Hurdana rubriker och metaforer används i beskrivningar?
- 3 Finns det skillnader mellan finska och svenska pressen på sättet att beskriva hockeyhjältar?

3.2 Material

Herrarnas hockey-OS spelades 12–23 februari 2014. Hockey-VM 2014 i sin tur spelades i Minsk 9–25 maj. Materialet i denna avhandling består av tidningsartiklar under dessa tävlingar. Jag tog också hänsyn till tidningarna som publicerades ett par dagar före turneringens början och ett par dagar efter turneringen, om de innehöll information som var nyttigt för min studie. Mestadels diskuterades i finska tidningar Lejonens pre-

stationer och i svenska tidningar Tre Kronor, men lite kommenterades också granlandets prestationer speciellt när lagen mötte i OS. Tidningarna som jag använder som material är Dagens *Nyheter* (DN), *Expressen* (EXP), *Helsingin Sanomat* (HS) och *Ilta-Sanomat* (IS).

Dagens Nyheter, som utkom första gången 1864, är den största morgontidning i Sverige. Tidningen ägs av storkoncernen Bonnier AB. I tabloidformatet har den utkommit från året 2004. Tidningen har 793 000 läsare och webbsajten DN.se, som har fungerat från året 1996, har 1,5 miljoner läsare per vecka (år 2013). (DN.se 2015)

Bonnierkoncernen äger också den största kvällstidningen *Expressen* som utkom första gången 1944. *Expressen* med sina regionala editioner (GT i Göteborg och *Kvällsposten* i Malmö) och med webbsajten *Expressen.se* har tillsammans cirka 1,6 miljoner dagliga läsare. Tidningens sportsidor under namnet Sport *Expressen* satsar speciellt på hockey och fotboll. (*Expressen.se* 2015)

Helsingin Sanomat är Finlands största morgontidning som utkom med detta namn första gången 1904 (tidigare *Päivälehti* 1889-1904). Tidningen tillhör koncernen Sanoma Media Finland. HS har utkommit i tabloidformatet från året 2013. (Sanoma.com 2015) Tillsammans med sin webbversion HS.fi har den drygt 1,9 miljoner läsare (KMT rapport 2013/2014). Finlands största kvällstidning *Ilta-Sanomat* grundades 1932 och den var först en del av HS. Från året 1949 har den varit en självständig tidning som kommer ut sex gånger i veckan. (Sanoma.com 2015) Tidningens sportnyheter är samlade i egen bilaga inne i tidningen med namnet IS Urheilun (IS Sport). Enligt rapport av KMT (2013/2014) har *Ilta-Sanomat* 561 000 läsare och tillsammans med *iltasanomat.fi* 2,9 miljoner läsare.

Jag valde dessa tidningar för de är de största i Finland och Sverige. Bilden som de ger om idrottshjältar når en stor läsarekrets och deras stil kan tolkas vara typiska och moderna bland tryckta medier. I denna undersökning använder jag *Expressen* och Dagens *Nyheter* som nätversion av praktiska skäl, för de var lättare tillgängliga. När jag tänker på syftet med min undersökning, tycker jag att det inte är störande att använda olika

versioner av tidningar d.v.s. pappersformar och webbsidor. Delvis är materialet också detsamma på nätet och i pappersform.

3.3 Kvalitativ innehållsanalys och diskursanalys

När forskaren väljer metoden för undersökningen måste han/hon hålla i minnet forskningsfrågorna. Metsämuuronen (2005: 197) anser att forskarens mål är att leta efter sanningen så bra som det är möjligt. Metoden eller metoder möjliggör att hitta svaren på forskningsfrågorna. I denna avhandling har jag valt sådana metoder som jag anser vara lämpliga för att svara på mina forskningsfrågor. Syftet med avhandlingen är att beskriva och förstå hur idrottshjältar beskrivs i tidningar, så min undersökning är kvalitativ. Metoderna som används i avhandlingen är kvalitativ innehållsanalys och diskursanalys.

Materialet i denna avhandling är dokumentmaterial som kan definieras vara journalistiska produkter som kan studeras med hjälp av innehållsanalys (se t.ex. Tuomi & Sarajärvi 2013.) Laine (2011) betonar att när forskaren vill beskriva sitt material måste han/hon välja information som är väsentlig i relation till forskningsfrågorna. När man betraktar materialet ingående kan man hitta likheter och olikheter som kan relateras till varandra, kategorisera och tolka. När de är fråga om kvalitativ innehållsanalys, man söker betydelsen av företeelsen och försöker beskriva budskapet med egna ord (Tuomi och Sarajärvi 2013: 106).

Den kvalitativa analysen förutsätter forskarens egna tolkningar. Forskaren gör olika val och klasserar materialet. Det finns många möjligheter och sätt att tolka och dra slutsatser. (Metsämuuronen 2005: 197) Det betyder att forskaren måste definiera och motivera sina val. Men von Wright (1970, refererad i Tuomi och Sarajärvi 2013: 67-68) uppger att man inte kan motivera alla sina tolkningar, för de alla är inte rationella utan baserar på forskarens egna hypoteser. Hypoteserna kan vara medvetna eller omedvetna redan när forskaren definierar forskningsfrågorna. Men när forskaren beskriver sin analys exakt och motiverar sina tolkningar så bra som möjligt, kan man lita på studiens objektivitet. T.ex. Kalaja (2011: 22) använder begreppet *trovärdighet* som i kvalitativ undersökning betyder att man gör iakttagelser grundligt och illustrerar sina fynd tydligt. I denna

studie är målet inte att generalisera utan beskriva och förstå företeelsen. Genom att jämföra mina fynd med de teoretiska utgångspunkterna kan jag relatera dem till vidare diskussion.

Enligt Pietikäinen och Mäntynen (2009: 143-144) kallas forskningsriktningarna som studerar hur den sociala verkligheten och betydelseerna konstrueras i social interaktion *social konstruktionism*. Språket spelar en viktig roll i denna interaktion och också diskursanalysen baserar på denna tanke. Pietikäinen och Mäntynen visar vidare att diskursanalysen anknyter sig till *hermeneutik* som är en disciplin som definierar tolkningens roll i forskningen. Enligt den formar tolkningarna som forskaren gör en hermeneutisk cirkel. Det betyder att när forskaren betraktar ett ämne och gör tolkningar om det, föds nya tankar och nya tolkningar som ökar forskarens förståelse av ämnet. Detta i sin tur påverkar hur forskaren betraktar ämnet vidare. Analysen kan preciseras eller forskaren kan även skapa nya forskningsfrågor. Enligt disciplinen kan man öka sin kännedom i ett visst ämne, men kännedomen har varken en startpunkt eller en slutpunkt. Forskningen börjar på basis av tidigare information som vi har. Kontinuitet är ett centralt drag som relaterar till tolkningen. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 143–144)

Syftet med denna avhandling är att tolka på basis av materialet hurdana berättelser om hockeylagens prestationer skapas i medier och hur beskrivas hockeyhjältar. Tolkningarna som jag gör baserar på hermeneutisk tolkning av journalistiska texter. Jag beskriver sanningen som materialet i denna avhandling berättar om ämnen. Enligt mina forskningsfrågor inriktar min analys på berättelser om lagen och diskurser som användas för att beskriva hockeyhjältarnas egenskaper.

Den traditionella synen på berättelsens följetong betonar att den består av tre delar: början, mellersta del och slut (Pietikäinen & Mäntynen 2009:109). Virtapohja (1998, 84–86) tolkar att detta gäller också ett journalistiskt drama. Dramat med sina olika vändpunkter skapar intresse hos idrottsfolket och medvetandet om slutet som närmar sig är kanske den starkaste drag i dramat. Pietikäinen och Mäntynen (2009: 106–109) uppger att en berättelse är alltid riktad till någon och dess syfte påverkar stilen som används i språket. Med hjälp av berättelser kan man organisera sina tankar om världen och skapa gemenskap i samhället.

I en hockeyturnering är kvartsfinalmatchen den första s.k. dödsmatchen för hockeylaget, för den är en match som man måste vinna. Senare semifinalmatchen och medaljmatcher innehåller de största dramatiska ämnen för dramat och erbjuder också en möjlighet till hjältedåd. Både Virtapohja (1998: 49) och Hellström (2013: 18) betonade att förväntningarna spelar en viktig roll när medierna presenterar idrottarna. I denna avhandling betraktar jag hockeylandslagens berättelser i relation till förväntningarna som definierar hur medierna tolkar lagens prestationer under turneringen från dess början till slut. Överraskningar och andra oväntade vändpunkter är också viktiga faktorer när man konstruerar berättelser. Beskrivningarna av dessa berättelser svarar på den första forskningsfrågan.

Pietikäinen och Mäntynen (2009:27) definierar att diskurs som teoretiskt begrepp betyder att språkbruket är en social aktivitet som är relaterad till en viss situation. Olika diskurser t.ex. i texten för sin del betyder ”en vedertagen praxis att beskriva ämnen, företeelser och händelser ur en viss synvinkel och på ett visst sätt” (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 27). De visar vidare att med diskurser konstrueras också representationer d.v.s. bilder om olika ämnen som diskuteras. De baserar på betydelser som har organiserats genom språket. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 55).

Pietikäinen och Mäntynen (2009: 71-71) nämner två sätt som kan användas för att studera representationer. Det första sättet är att betrakta hurdana benämningar man använder, när man syftar på vissa företeelser, ämnen och människorna. Benämningarna måste dock alltid betraktas i relationen till kontexten de användas. Det andra sättet är att betrakta beskrivningar som är också viktiga språkliga handlingar. När man beskriver använder man t.ex. vissa substantiv, adjektiv, meningar eller metaforer. Genom detta ordval konstrueras olika uppfattningar om diskuterade ämnen, vilket kan påverka läsare och deras beteende.

Den teoretiska bakgrunden av avhandlingen visar att färggranna uttryck och metaforer är typiska i sportspråket. Min hypotes är att dessa drag syns också, när man beskriver hockeyhjältar i materialet som jag ska studera. I hockeynyheterna kan man urskilja olika sätt att presentera hjälten, alltså man visar hjältemodets olika dimensioner. Dessa olika dimensioner tolkar jag var diskurser som är representationer av hjältar, tolkningar som

tidningarna presenterar för sina läsare för att nå sina egna mål. Enligt Virtapohja (1998: 49) måste en hjälte göra ett hjältedåd. Jag studerar hurdana prestationer presenterades som hjältedåd och hur de beskrevs i forskningsmaterialet.

I min analys definierade jag rubriker, metaforer och andra beskrivande uttryck och benämningar som meningsbärande enheter. Rubriken väcker läsarens intresse och ledar på ämnet. Ofta berättar rubriken åsikten och ställningen som artikeln har till ämnet. Benämningarna tolkar hjältarnas dåd och egenskaper och skapar för sin del representationerna av hjältar. Metaforerna som viktiga elementer i beskrivningen betraktas i relation till hjälten handlingar och egenskaper.

Först läste jag materialet flera gånger för att få en helhetsbild. Sedan, enligt mitt val av de meningsbärande enheterna, plockade jag ut rubrikerna och metaforerna som var relevanta gällande mina forskningsfrågor. Jag plockade ut också andra beskrivande uttryck och samlade benämningarna av hjältar. Genom att betrakta alla olika beskrivningarna urskiljde jag hur man presenterar hjältar ur olika synvinkel genom upprepning av hjälten vissa egenskaper. Dessa diskurser redogör jag närmare i resultatavsnitten 4.3–4.7 som svarar på den andra forskningsfrågan. Den tredje forskningsfrågan svarar jag delvis genom att beskriva hur finska och svenska tidningar kämpar med varandra på språkfältet (avsnitt 4.8), men också genom att betrakta helhetsbilden som jag har fått om finsk och svensk hockeyjournalistik, när jag studerade de två tidigare frågorna.

Vid genomgången av resultatet (avsnitt 4) hänvisar jag bakgrundsinformation. När jag redogör för mina fynd, använder jag exempel (d.v.s. citat) på teman som jag har kategoriserat. Finska citat (från IS och HS) har jag översatt till svenska och försökt att bevara tanken av det ursprungliga uttrycket. T.ex. idiom eller metaforer är språkbundna och således svåra att tolka på andra språk, för de kan inte översättas ut för ord. Man kan mista effektivitet och färggrannhet av det ursprungliga uttrycket. Studiens mål är ändå att ge beskriva olika bild som konstrueras av hockeyhjältar i tidningsspråket och då illustrerar enskilda exempel kategorier som jag har gjort och exempel som är i samma kategori stöder varandra.

Några utelämnade ord har jag signalerat med att markera (...) i texten. I några fall har jag förkortat spelarens namn med bokstäver (förnamn och efternamn) om namnet upprepas eller identitet inte är väsentlig information. Citat från tidningarna har skrivit med förkortningarna DN, EXP, HS och IS med datum, alla citat är ju från året 2014.

4 RESULTAT OCH DISKUSSION

I detta kapitel redogör jag för undersökningsresultatet. Vid genomgången jämför jag mina fynd med de teoretiska utgångspunkterna. Jag presenterar Lejonens saga i avsnitt 4.1 och Tre Kronors saga i avsnitt 4.2, och dessa två berättelser anknyter sig till den första forskningsfrågan. I tabellen nedan presenterar jag diskurser som jag hittade i materialet och namnen på resultatavsnitten 4.3–4.8 som baserar sig på de här diskurserna. Namnen beskriver hjältemodens olika dimensioner i forskningsmaterialet.

Tabell 1: Diskurserna som beskriver olika dimensioner av hjältemod i artiklarna

DISKURSEN	AVSNITTET
en legendarisk karriär	4.3 Legenden som hjälte
maskulint hjältemod	4.4 Från pojkar till män
avgörande prestationer	4.5 Målsprutor och
personlig talang	naturtalanger
historisk diskurs	4.6 Besegrare av gamla spöken
misslyckade prestationer	4.7 Antihjältar och syndabockar
finska pressen mot svenska pressen	4.8 Matchen på spalter

Meningen i dessa avsnitt är att beskriva hurdan en hockeyhjärte/antihjärte är enligt forskningsmaterialet alltså svara på den andra forskningsfrågan. Alltså när jag har hittat t.ex. diskursen som betonade maskulint hjältemod, presenterar jag denna diskurs under rubriken *Från pojkar till män*. Diskurserna om avgörande prestationer och personlig talang har jag diskuterat i samma avsnitt 4.5. I avsnitt 4.8 presenterar jag ”hockeykri- get” mellan finska och svenska tidningar, men också jämför finsk och svensk sportjour- nalistik. Avsnittet behandlar alltså den tredje forskningsfrågan, men denna fråga betrak- tas också i förra avsnitten. Citat spelar en central roll i beskrivningen av resultatet. Översättningarna av alla citat (citat inne i texten och numrerade citat 1–107) är mina egna.

4.1 Lejonens sagor

Förväntningarna mot Lejonen före hockey-OS i Sotji var varsamt optimistiska, när framgången under de senaste OS hade varit bra. Men i medier betonades också att stora hockeyländer hade mera toppspelare än Finland. Just före turneringens början fick Lejonen dåliga nyheter när några viktiga NHL-spelare blev skadade. I finska tidningar beskrevs det som *mardröm*.

(1) Leijonien pahin painajainen muuttui todeksi. / Lejonens värsta mardröm blev verklighet. (HS 8.2)

(2) Synkkä päivä Suomen jääkiekkohistoriassa. / En svart dag i finsk hockeyhistoria. (IS 8.2)

Efter dessa olyckor tyckte man att Lejonen inte hade möjligheter till medaljer. IS (8.2) påminde om miraklet som juniorlejonen gjorde i hockey-VM samma år, men undrade ”om två mirakel samma år för mycket?”. Men också ställningen som utmanare tycktes vara en möjlighet. Men när den unga stjärncentern skadade i Lejonens andra match, blev situationen ännu sämre.

(3) Leijonien vastoinkäymiset näyttävät loputtomilta. / Lejonens motgångar synes vara ooändliga. (HS 16.2)

Efter Lejonens första match mot Österrike rubricerade Expressen (13.2) att *Finland kan glömma en OS-medalj*. I tidningen ansågs det att de skadade stjärnspelarna var en för stor förlust för Finland. Lejonen vann sina två första matcher, men i tidningen betonades att motståndarna och lagets prestation inte var på toppnivå trots att laget lyckades göra många mål. Liknande åsikt hade HS (14.2) som rubricerade *vinst men inte hurrarop*. I HS (15.2) ansågs att t.ex. Norge eller Österrike inte var *bastutermometrar* när man tänker på de kommande matcherna mot s.k. stora länder. När Kanada slog Lejonen i övertid med 2-1, spekulationerna om Lejonens svagheter fortsatte.

(4) Tämän hetken huipuista vanhat ovat liian vanhoja ja nuoret liian nuoria. / I nuvarande Lejon är de gamla toppspelare för gamla, och de unga toppspelare är för unga. (IS 17.2)

IS (17.2) definierade Finland vara *ett litet ishockeyland* som bara försvarar sitt eget mål och *litar på slumpmässiga motanfall*. HS (17.2) rubricerade att *Kanada var för stort* och definierade att Lejonerna också *spände sig inför den första stora matchen väldigt mycket* och *spelade handbromsen på*. Men prestationen i sin helhet konstaterades vara *säker* och *kampen var tappert*.

När Finland slog Ryssland i kvartsfinalen, förnyades åsikterna i tidningarna. Nya positiva analyser och även ursäkter framfördes.

(5) Suomella on nyt pienen maan pelitapa ja suuren maan itseluottamus. / Finland har en spelvana av ett litet land, men självförtroendet som hör till ett stort land. (IS 20.2)

(6) Till alla mina finska läsare: Förlåt jag underskattade ert tappra hockeylag. (EXP 19.2)

En svenska journalist beskrev att Finland *imponerade* honom och *Tre Kronor har inte gjort någon match i närheten av så bra som Finland var mot Ryssland*. (EXP 19.2)

Före semifinalmatchen mot Sverige definierades i IS (20.2) att Lejonens utveckling i sina spelprestationer är *en finsk askungesaga som är en mardröm saga för Sverige*. Men Tre Kronor vann över Lejonerna och förlusten mot Sverige i semifinalen beskrevs i IS (22.2) med rubriken *besvikelsen är stor*. Expressen (21.2) rubricerade *Finland i tårar – efter förlusten mot Sverige*. Men i finska pressen betonades också att förlusten inte var en katastrof. Man definierade att skillnaderna av enskilda spelare inte var på tillräckligt hög nivå. Efter alla motgångar hade Lejonerna inte tillräckligt med resurser för att kämpa mot de s.k. stora hockeyländer med sina stora stjärnor.

(7) Panokset loppuivat / Patroner tog slut (IS 22.2)

(8) Joukkueelta loppui taito / Lagets skillnader tog slut (HS 22.2)

(9) yksi vaihde liian vähän / det fanns en växel för få (HS 22.2)

Lejonens prestationer värderades enligt dåliga startpunkter och låga förväntningar. När Lejonerna fick brons i turneringen, beskrevs framgången som ett mirakel. IS (20.2) rubricerade *miraklet i Torino upprepas*. Enligt IS kunde redan Lejonens semifinalplats *räk-*

nas till ett av de allra största hjältedåd. Laget jämfördes med 2006 års Lejonen som fick silver i OS efter många svårigheter. IS (22.2) kallade Lejonens prestation *ett mirakel i Sotji*.

HS (22.2) definierade att Lejonens medaljkedja under de senaste OS-turneringarna är *unik för ett land av denna storlek*. Framgångens betydelse för folket och nationalkänslan betonades. I IS (22.2) ansågs att Finland är *en av de största vinnare i turneringen*. Laget och framför allt finska stjärnorna som spelade i sina sista OS kämpade om heder. I tidningen beskrevs hur de *har hjälpt också vanligt folk att vinna och stärkt folkets känslor och självförtroende genom idrott*.

Nationalkänsla och självförtroende har relaterats till finsk hockey framför allt efter det första VM-guldet 1995 (t.ex. Virtapohja 1997). När man kallade Lejonens överraskande framgång miraklet, kan man tolka att man syftade på miraklet som USA gjorde i OS 1980, när den slog ut Ryssland. Enligt Butterworth (2010: 133-134) hade segern som USA nådde under s.k. kalla krigen också politisk betydelse. När Lejonen gjorde sitt mirakel i Sotji, betonades resultatets osannolikhet. Ett litet land med stora motgångar hade lyckats mot ett stort ishockeyland som med sina stjärnor och hempublik var en av de favoriterna. Men under OS i Sotji diskuterades också politiska aspekter, när president Putin satt i publiken och konflikten i Ukraina var aktuell. HS illustrerade Putins förargelse efter förlusten, och i Expressen (19.2) hyllades Finlands *bragd* och Rysslands *superfiasko*.

(10) Finland knäckte alla ryska superstjärnor, president Putin och hela mäktiga Ryssland i den här redan klassiska kvartsfinalen. Ryssland är utslaget ur sitt eget storslogan propaganda OS och misslyckas vinna det guld som Putins sagt var de allra viktigaste. (EXP 19.2)

(11) Nyt ei Putin enää voi paistatella parrasvaloissa, kun Venäjä ei enää pelaa. / Nu kan P. inte mera sola sig mitt i rampljuset, när Rysslands turnering är slut. (HS 20.2)

(12) Jos hänen (Putin) päänsä yllä olisi ollut puhekupla, se olisi täytynyt salamoista ja ukkosista. / Om där hade varit en pratbubbla över hans huvud, skulle den ha varit full av åska och blixtar. (HS 20.2)

En liknande hjältesaga i medier var också Lejonens VM-turnering som inte började bra. Lejonen förlorade sina två första matcher mot Lettland och Ryssland och i IS (12.5) berättades att *början var den sämsta i 24 år* och frågades *är nivån här?* I artikeln upp-

repades de sämsta begynnelseerna som Lejonen hade haft i VM-turneringarnas historia. Lagets brist på erfarenhet på VM-nivå betonades hela vägen under VM-turneringen.

13) Kymmenen keltanokkaa Saksa-ottelussa. Kestäkö kantti? / Tio recentiorer i Tysklandmatchen. Ska de utstå en prövning? (IS 13.5)

(14) Suuri dilemma. Päävalmentaja tarjoaa vastuuta pelaajille jotka eivät pysty sitä kantamaan. / En stor dilemma. Tränaren lär sådana spelare ta ansvaret som inte kan ta det. (IS 17.5)

IS (17.5) beskrev Lejonens kamp mot de stora hockeyländerna t.ex. med en metafor *man kör med en moped på en motorväg*. Lagets prestationer definierades också med hjälp av psykologiska uttryck, t.ex.

(15) Leijonat pelasivat pelokkaasti, arasti ja alistuvasti. / Lejonens spel var präglade av ängslan, försiktighet och undergivenhet. (IS 17.5)

(16) Suomen jänne ei kestä. / Finlands sen är inte tillräckligt uthållig. (IS 17.5)

(17) Kokematon kisaryhmä ei osaa käsitellä näiden karkeloiden vaatimaa mentaalista vaatimustasoa. / Den oerfarna gruppen kan inte behandla mentala utmaningar som krävs i dessa danser. (IS 17.5)

Lagets tillstånd beskrevs med färgrika rubriker *kaos i Minsk* och *lejonen lidar* och man såg *märken på svarta moln över himlen i Minsk* (IS 20.5). När Lejonen vann sina första matcher, beskrevs i IS (14.5) hur laget små småningom vaknade och *började komma underfund med VM-turneringens utmaningar*.

(18) Herätys! P. K. heräsi vihdoin talviuniltaan. Saksan kaato pyyhki unihiekat myös joukkueen silmistä. / Väckning! Petri Kontiola vaknade vintersömn. Tyskland vinsten torkade sömnsanden ur lagets ögon. (IS 14.5)

Betydelsen av nästa matcher dramatiserades med krigstermer. Man beskrev kampen och lagets situation som fatal. Laget behövde hjälp av andra länder och av en högra makt.

(19) Nyt kädet ristiin! Leijonat tarvitsee muiden apuja saavuttakseen puolivälieräpaikan. / Knäppa händerna nu! Lejonen behöver hjälp om andra för att nå kvartsfinalplatsen. (IS18.5)

(20)Nyt on kohtalo muiden käsissä. / Nu är ödet är i andra händer. (IS 20.5)

(21) Finland är på väg mot praktfiasko. Finländarna har in te varit utanför topp åtta sedan 1955. (DN 22.5)

(22) Finland är nära ett jättefiasko i ishockey-VM. (EXP 18.5)

När Lejonen överraskande fick finalplatsen stod i Expressen (25.5): *Utskällda och hånade för bara en vecka sedan. Nu kan det finländska hockeylaget skriva historia.* Expressen syftade på kritik som laget hade fått i finska medier. Men nu speciellt i finska tidningarna hyllades laget i rubriker.

(23) Uudestisyntynyt leijonaryhmä / På nyfödda lejongrupp (HS 25.5)

(24) Selvitymistarina vailla vertaa / En överlävnadssaga utan like (HS 26.5).

(25) Ristiinaulitun väkeva paluu / Den korsfästens kraftfulla återkomst (IS 26.5)

Uttrycket *korsfäst* kom från lagkaptenen Jokinen som sade att laget hade blivit korsfäst ett par gånger under turneringen p.g.a. sina prestationer. Efter den svåra begynnelsen ansågs VM-silvermedaljen vara *en av de allra finaste finska hockeymedaljerna*. Laget beskrevs som *väldens andra bästa lag som spelade med ett stort hjärta*. (IS 26.5) IS också värderade alla finska spelare kortfattad på ett uppslag som har rubriken *de är alla hjältar*. Framgången speglades igen till lagets oerfarenhet.

(26) MM-hopea 15 ensikertalaisella on loistava suoritus. / VM-silver med 25 nybörjare i laget är en fin prestation. (IS 26.5)

EXP (25.5) rubricerade *hela landet hejar* och redogjorde för hur en finsk sportjournalist (IS) beskrev att Lejonen kritiserades stenhård i hela landet för att de spelade så dåligt, men sen opinionen blixtnsnabbt vände. *”Nu har alla hoppat på tåget och hela jävla landet hejar på dem just nu och det talas om att det redan är den mest heroiska idrottsprestationen i år”*, berättade journalisten enligt EXP. Och Lejonens tränare Westerlund hade blivit *från en luffare till geni*. Expressen själv analyserade att Finland har gjort *en heroisk upphämtning* i VM. (EXP 26.5)

Lagets berättelse är desto mer dramatiska och mer underhållande ju mera kontraster den innehåller. Lejonens saga i OS började med motgångar, när stjärnspelarnas skador orsakade förändringarna i laget. När laget fick en medalj, fick det hjältestatus, för man ansåg att det hade överträffat alla förväntningarna och gjort mirakel. I VM-turneringens början

betonades Lejonens oerfarenhet, och när platsen i finalmatcher inte var i lagets egna händer ansågs situationen vara katastrofal. Men den sensationella finalplatsen orsakade att man talade om *en förvånande hockeysaga* (HS 26.5). Landslaget Lejonen ansågs vara ett hjälteslag i båda stora hockeyturneringarna 2014, och det betonades i tidningarnas spalter att svårigheterna fostrade laget och framgången nåddes genom ett bra lagspel.

Typiskt var att man rörde sig från en yttersta ända till en annan i beskrivningarna, från *allra tidens sämsta början till en av de största hjältedåd och mirakel*. Användningen av superlativer är enligt Laine (2011: 254–256) typiskt i sportspråket. Uttrycken som användes betonade händelsernas fatalitet. Enligt berättelserna var det fråga om finsk hockeyhistoria och hockeys betydelse för nationen betonades. Med dessa berättelser Finland som ett litet land fick nya idrottshjältar.

4.2 Tre Kronors sagor

I OS spelades fyra gruppsspelsmatcher och redan efter den första matchen rubricerade DN (12.2): *Tre Kronor vann i OS-premiären* och presenterade förbundskaptenens opinion *”vi känner, helt ärligt, att vi kan gå hela vägen att ”det är ”ett knaggligt och högt berg vi ska upp på”*. DN tolkade att Tre Kronor hade redan nu tagit *ett stort steg närmare kvartsfinal*. Men ett par dagar senare rubricerade DN (14.2): *Utan ”Zäta” devalveras guldchanser*. I tidningen ansågs att *Tre Kronor var på förhand en stark guldkandidat. Nu är bilden annorlunda. Tre Kronor har förvandlats till utmanare*, för lagets kapten (Zetterberg) måste avbryta turneringen och han ansågs vara *oersättlig*. Efter första matchen utan honom beskrevs i DN (14.2) att *Tre Kronors OS-liv utan H.Z. började med en rejäl djupdykning och laget utan H.Z. var i något slags chocktillstånd*. Tidningen påminde att före turneringen hade Tre Kronor tappat två NHL-stjärnor för skadornas skull. Men Tre Kronor vann alla sina gruppsspelsmatcher och fortsatte *enkelt vidare till semifinal* (DN 19.2). Enligt DN(19.2) var den sista gruppsspelsmatchen *en stabil seger där precis rätt spelare gjorde målen*.

Semifinalen mot Finland var inte lätt utan matchen *var en rysare och en märklig match* (EXP 21.2). Före matchen hade svenska tidningar hyllat Finland, men också varit själv-

säkra om Tre Kronors seger. Efter matchen var förväntningarna mot VM-guldet även större. Lagets prestation efter motgångarna hyllades och förväntningarna mot vissa spelare var stora.

(27) Sverige låg under semifinalen mot Finland men vände och vann. (EXP 21.2)

(28) Det här var olympisk mästarklass. Tre Kronor knockade Teemu Selänne och Finland i semifinalen. Det var brutalt och vackert på samma gång. Sverige ser ut som världens bästa hockeyland. (EXP 21.2)

(29) Sverige slår Kanada i finalen (EXP 21.2)

(30) Det var ett skadedrabbat och nederlagstippat hockeylag som gick in i OS-turneringen och såg aktierna sjunka när viktigaste utespelaren H.Z. blev skadad. Men då körde resten av laget bara på. Tittade in te bakåt, inte åt sidan, bara framåt. Laget slog underifrån och slås nu om guldet. Det beror på Ledaren, Kungen, Kaptenen, Matchvinnaren och Rookien. (DN 22.2)

Men finalen blev något annat man hade väntat. En svensk stjärnspelare lämnade ett positivt dopningsprov, och stoppades från spel i finalen. Tre Kronor förlorade OS-finalen mot Kanada med 3-0. *Det blev en mörk söndag för svensk ishockey* rubricerade DN (23.2). Också HS (22.2) rubricerade att finalen var en chock för Tre Kronor. Laget var *mjuk* och prestationen var *lam*. *Jätteslarv sänkte Tre Kronor i OS-finalen* rubricerade Expressen (22.2) och definierade att Tre Kronor var *numret för litet*. I allmänhet tog dopningsfallet mera uppmärksamhet på spalterna än själva matchen och Tre Kronors prestation. OS-silver var en besvikelse i Sverige, men en större nyhet och större besvikelse var dopningskandalen.

Före VM-turneringen definierade DN (10.5) att Tre Kronor inte hade så bra utgångspunkter för turneringen, för i laget fanns det många okända spelare.

(31) Är du endast normalt idrottsintresserad kan du leka finn fem fejs du känner igen. Sverige har aldrig startat ett VM med ett så stjärnfattigt lag. (DN 10.5)

Under rubriken *Tio debutanter och åtta världsmästare i premiärlaget* beskrevs laget som *spännande mix* (DN 10.5). Trots det litade man på laget.

(32) Men jag ser en förbundskapten som fått ihop svenska landslag bra tidigare. Det kommer han att klara nu också och därför kommer Sverige i alla fall att spela semifinal. (DN 10.5)

(33) För att nå toppen behövs ungdomlig iver, men också rutin. Det här laget har båda. (DN 10.5)

(34) Lagg ner snacket om NHL-spelare som nobbar och backar som blir skadade. Detta svenska landslag kan skrälla i Minsk. (EXP 15.5)

Tre Kronor vann alla andra av sina gruppsspelsmatcher, men förlorade mot Kanada i övertid. Lagets prestation värderades t.ex. *en perfekt VM-start*, men i DN (10.5) påminnes att laget har *svårare kraftmätning* i fortsättningen. Laget hade *brister i försvaret*, men *reste sig efter chockstarten* (DN 11.5). Med rubriker *vinst för Tre Kronor – till slut*, men *långt ifrån lysande spel* (DN 13.5) betonades det att laget hade mycket att göra för att nå bättre nivå. När laget förbättrade sin prestation rubricerade DN (16.5). *Underhållande när Sverige vann* och berättade att *Tre Kronor gjorde sin bästa VM-match hittills*.

Efter Kanadaförlusten i gruppsspelsmatchen rubricerade Expressen (18.5): *Kvitto på att Tre Kronor slåss om guld* och definierade att *arbetsinsatsen var nog den bästa hittills*. Tre Kronors prestationer ansågs vara varierande av kvalitet, men laget hade ändå lyckats.

(35) Sverige klarar att växla mellan hetta och kyla och det gör bara de allra bästa lagen i ett VM. (EXP 18.5)

(36) Fram till matchen mot Kanada vann Sverige utan att alltid spela bra. Mot Kanada spelade Sverige bra utan att vinna. (DN 22.5)

(37) Tre Kronor har inga stjärnor. Men det har gått väldigt bra hittills. Och det är det som gör svensk hockey och VM så häftigt. (EXP 22.5)

Ett landslag värt att gilla rubricerade DN (22.5) och hyllade lagets inställning och enhetlighet.

(38) Gruppspels transportsträcka är klar, den gick ovanlig lätt i år och jag har lärt mig att gilla det här anonyma, svenska laget på väggen. (DN 22.5)

(39) Jag är igång på landslag som upplever strul på vägen. Som inte förbannar lagen om alltings jävlighet utan istället är ett lag där alla sliter för varandra, som det syns att alla gilla att vara med i och vara med om och bidra i. (DN 22.5)

Svensk förlust trots drömstart rubricerade DN (24.5), när Tre Kronor förlorade med Ryssland i semifinalmatchen. En dag senare analyserade tidningen att Ryssland var *en*

klass bättre och därför får Tre Kronor *nöja sig att spela på bronset* (DN 25.5). *VM-brons till Tre Kronor efter klar seger* rubricerade DN (25.5) och hyllade att *debutanterna visade vägen när T.K. grejade brons*. Tre Kronors insats *räckte inte att försvara VM-guldet men väl till en bronsmedalj* (DN 25.5).

Sverige fick en medalj till medaljkedjan och nådde medaljen i båda stora turneringarna 2014. Men *godkänt, inte mer för Tre Kronor* kritiserades i Expressen (26.5) lagets insats.

(40) Sverige gjorde inte ett bra VM. Det var godkänt. Inte mer. (EXP 26.5)

(41) Jimmie vill bara ha guld. Och jag vill bara ha spelare med den inställningen i Tre Kronor. (EXP 26.5)

Dessa rubriker illustrerar åsikterna i svenska pressen, när man hade väntat bättre framgång både i hockey-OS och i hockey-VM. Inställningen av en spelare som *vill ha bara guld* (exempel 38) hyllades. Tre Kronor *grejade brons* och OS-turneringen slutade med en stor svensk ishockeyskandal. Trots att svenska pressen kan ge uppskattning också för andra lag, har den alltid stora förväntningar mot eget lag. Kritik och hyllning är ett steg starkare än i Finland.

Trots att bra samspel, enhetlighet och gemenskap ansågs vara viktiga egenskaper hos hockeylaget och dessa egenskaper omvärderades också i tidningarna, syntes det att på förhand var enskilda spelare de som ansågs vara avgörande i laget. När en viktig spelare skadade eller laget i sin helhet bestod mestadels av okända spelare, trodde man inte på framgångsmöjligheterna så mycket. I OS betonades detta gällande Lejonen, för Finland har ju inte så många stjärnspelare i NHL som Sverige. I svenska tidningarnas rubriker presenterades många spelare som kunde avgöra matcher, när i finska tidningar diskuterades bara ett antal spelare.

Enligt den finska och den svenska pressen var Tre Kronors och Lejonens startpunkter för VM-turneringen likadana, för båda landslagen hade många VM-debutanter. Men i Sverige tror man alltid mer på framgången och självförtroendet syns i tidningarnas spalter tydligt. När man i finska pressen anser att "Lejonen har en möjlighet att vinna", uttrycker man i svenska pressen att "Sverige ska slå Kanada". Trots framgången under de

senaste åren ses Finland inte som favorit, när man spelar mot de stora hockeyländerna med sina stora stjärnor. Det här läget ger mera möjligheter till dramatiska framgångsberättelser än om man är favorit. Både Tre Kronor och Lejonerna fick två medaljer i de två stora hockeyturneringarna 2014, men i Finland var man mer nöjda med framgången än i Sverige.

Hockeyturneringen består av enskilda matcher deras resultat påverkar helheten på olika sätt. De sista matcherna som börjar med kvartsfinalerna är avgörande, för man måste vinna eller turneringen ska sluta. Enskilda matcher skapar en berättelse som har höjdpunkten i de sista matcherna, där man kan uppfylla förväntningarna eller bli besvikna. Enligt Nieminen och Pantti (2012: 214) är det typiskt att använda följetong och kontraster för att skapa berättelser som är spännande och underhållande. Överraskande händelser spelar en viktig roll när man skapar dramatiska berättelser. I OS var dopningsskandalen före finalmatchen den som stal showen i svenska medier, och de största rubrikerna i Finland uppkom när framgången var överraskande bra.

En hockeyturnering är ett bra exempel på hur nationalitet relaterade till idrott kan skapa en stor medieupplevelse. Papperstidningar spelar en viktig roll som underhållare och stödare av fankultur (se t.ex. Boyle 143), när de upprepar händelserna och betonar landslagsspelarnas roll som nationalhjältar som kämpar som grupp för sitt eget land. Såsom Pietikäinen och Mäntynen (2009:106-108) uppger kan man genom berättelser skapa gemenskap hos människor. Idrottsframgången erbjuder möjligheter att jublera tillsammans också för sådana människor som inte är intresserade av idrott (se t.ex. Hellström 2013: 19)

4.3 Legenden som hjälte

Trots att laget kan vara ett hjälteslag, erbjuder enskilda spelare oftare ämnen för hjältesagor.

Veteranspelaren Teemu Selänne fick en viktig roll i Lejonerna, när de skadade NHL-spelare inte kunde komma till OS. Han blev vald till kapten för laget. Man förväntade mycket av honom, men samtidigt tvivlade många hans kondition, när han inte hade spe-

lat så mycket i sitt eget lag under säsongen. Men delvis på grund av detta tyckte man att han är färdig att ta mycket ansvar. Å ena sidan hans ålder och erfarenhet tycks vara positiva egenskaper, å andra sidan tvivlades hans förmåga att spela i toppnivå.

(42) Jopa kohtuuttoman suuri annos Suomen toiveista lepää jälleen siinä, että veteraani Selänne repii itsestäänkaiken mahdollisen irti. / Även en orimlig portion om Finlands hopp baserar på veteranen Selänne och hans förmåga att ta ut allt av sig själv. (IS 13.2)

Selännes ålder nämndes nästan varje gång i artiklar som gällde honom. Trots hans ålder hade han en hel del av hans fina egenskaper ännu kvar, t.ex. *snabbhet* och *energi* och IS beskrev också att *han är ungdomlig för sin ålder, vild, glad och avspänd* (IS 13.2). Han definierades som *karismatisk kapten* som har också *förmågan att skapa bra ställning bland lagkamrater* (IS 18.2).

När Selänne gjorde sitt första mål i Lejonens andra match, blev han *den äldsta målskytten i OS-hockeys historia* (HS 15.2). Senare avgjorde han bronsmedaljen för Lejonen med sina två mål.

(43) Selänne päätti Leijona-uransa komeimmalla mahdollisella tavalla. Hän teki kaksi osumaa, mukaan lukien voittomaalin, kun Suomi murskasi pronssiottelussa USA:n lauantaina. / Selänne slutade sin karriär i Lejonen på allra ståtligaste sätt som var möjligt. Han gjorde två mål, inklusive vinstmålet, när Finland krossade USA i bronsmatchen på lördag. (IS 24.2)

(44) T.S. hyvästeli Leijonat upottamalla USA:n pronssiottelussa kahdella maalillaan./ T.S. tog avsked av Lejonen genom att sjunka USA i sank med sin två mål. (HS 23.2)

Teemu Selännes närvaro i Lejonen och det att han lyckades gjorde honom till den största hjälten i Lejonen och kanske i hela hockey-OS. Hans hjältedåd var att han överträffade de kontroversiella förväntningarna, gjorde mål och med sina personliga egenskaper var en förebild för laget. Dessa handlingar speglades till hans långa karriär. Det var fråga om hans sista OS, sista landslagsturnering och hans sista hockeysäsong i NHL. Allt detta erbjöd många aspekter som man kunde behandla i medier. Den långa karriären gav honom möjligheter att göra historia. Pressen rapporterade inte bara om hans prestationer under OS-turneringen utan under hans hela karriär. Allt vad han sade var

betydelsefullt och allt vad andra spelare sade om honom var betydelsefullt. Han kallades *en legend* och *en ikon*.

(45) Också svenska stjärnor hyllar Teemu / Ruotsinkin tähdet ylistävät Teemua (IS 22.2)

(46) Jag beundrar Selänne över, han är en levande legend. / Ihailen Selännettä yli kaiken, hän on elävä legenda”- N.H. (IS 22.2)

Selänne blev valt till MVP (turneringens bästa spelare) av direktoratet och till turneringens stjärnkedja av sportjournalisterna. IS (24.2) publicerade *Teemu-Sanomat*, en bilaga av 16 sidor, *för att hedra Finlands bästa ishockeyspelare Teemu Selänne, när hans landslagskarriär slutar*. Innehållet av bilagan bestod av information om hans prestationer under karriären, omvärderingar och minnen av journalister, spelkamrater och tränare. I rubrikerna beskrevs hans egenskaper som spelare och människa t.ex.

(47) Rakkauden lähettiläs / Kärlekens sändebund; Veteraani ei pettänyt: ikuinen luottomies / Veteranen svek inte: han ver evig betrodd; Lapsi ja sankari / Barnen och hjälten; Selänne on jääkiekkoilijan kantaisä / Selänne är ishockeys stamfader; Esikuva – ihmisenä / Förebild som människa

Under rubriken *Agent 008* beskrevs Selänne som *nutidens mest älskade idrottare i Finland, primus inter pares*. I texten berättades att dokumentfilmen *Selänne* har blivit en succé i Finland både i bio och i videoförsäljningen och att succén går att jämföra med James Bond filmer. Selännes långa karriär på toppnivå betonades, när man nämnde att i 008 filmer har huvudrollen spelats av samma man, när i rollen av 007 har spelat sju män med sina stuntmän. (IS 24.2)

Selänne beskrevs inte bara som hjälte utan som legend. Hans hjältedåd relaterades till hans personliga egenskaper. Han ansågs som maskulinisk kämpare och som stor förebild för alla hockeyspelare, men också som familjepappa som älskar hockey och är vänlig för alla. Men som agent 008 är Selänne en filmstjärna i en hockeyberättelse. Han är en reklamstjärna som med hjälp av sin mjölkreklam fick en ung journalist att dricka mjölk som barn. *Teemu fick mjölken att smaka*), uppgav journalisten i IS (24.2). När man betraktar bilden som tidningsartiklarna konstruerar av Selänne, kan man se hur hans heroism består av många olika aspekter och de flesta av dem är skapade av medier.

Teemu-Sanomat är ett exempel på att allt möjligt har påhittats för att beskriva Selännes person och unika roll i finsk hockey ur så många olika synvinklar som är möjligt. När alla fakta är bekanta, måste man betona ämnets underhållande drag. Bilden som tidningarna gav om Selänne passar bra till Hellströms (2013: 16-17) definition av nutidens hjälte. Han ses som nationell symbol i finsk hockey och som moralisk förebild, men han är en kommersiell produkt och en del av underhållningsindustri. Nieminen och Pantti (2012: 67) visar att medierna presenterar idéer och drömmar för folket genom idrottsberättelser, och det stämmer med den här hjälteberättelsen också.

IS (21.2) beskrev Selännes sista match i OS: *Det är inte bara ett slut på en karriär i landslaget utan ett slut på den vackraste tidsperioden i finsk hockeyhistoria.* Legendens och hjälten betydelse för nationen beskrevs också som tjänst för folket.

(48) Sankari: Teemu Selänteeltä ei voisi pyytää enempää suomalaisen jääkiekkoilun eteen. Tänään on edessä viimeinen palvelus / Hjälten: Man kan inte be mera av Teemu Selänne för finska ishockey. Idag står han inför sin sista tjänst. (IS 22.2)

Tack och adjö! rubricerade IS (22.2) och syftade på de erfarna finska backstjärnorna som också spelade sin sista landslagsturnering. Deras karriär och meriter respekterades och deras betydelse för landslaget betonades före OS-turneringen och under turneringen oavsett deras spel prestationer. Också deras sista OS ansågs som tjänst som beskrevs t.ex. med en gammal metafor av timglas.

(49) Viimeinen palvelus; Timosen tiimalasi tuli täyteen / Den sista tjänsten; Timonens timglas blev full. (IS 10.2 och 11.2).

4.4 Från pojkar till män

Som motsats till de gamla stjärnorna kunde man presentera nya stjärnor i tidningarnas spalter. IS (19.2) berättade under rubriken *maktskifte* om de nya finska backar som ska vara Lejonens *sockel* i framtiden. T.ex. den unga finska backen beskrevs *transportföretaget Vatanen*, när man hyllade hans skridskoåkningsteknik. I tidningen betonades att de

unga stjärnorna redan nu var bland de bästa spelare i laget och hade tagit en ledande roll. De kan ses som *fackelbärare* (IS 19.2).

I beskrivningen av de unga hjältarna betonades deras skillnader och talang, för deras karriärer var ännu korta i jämförelsen med de erfarna stjärnorna. HS (16.2) beskrev den unga finska backen t.ex.

(50) M. ihastuttaa. Syötöt ovat nopeita, tarkkoja ja tulevat oikeaan aikaan. / M. förtjusar. Passningar är snabba, exakta och kommer i rätt tid.

(51) Lähes 190-senttinen M. liikkuu kevyesti ja ehtii tilanteisiin. / Nästan 190 centimeter lång M. rör sig lätt och hinner till situationer.

(52) Maajoukkueeseen M. sukelsi kuin tyhjää ja keräsi parissa ensimmäisessä ottelussa joukkueoverien arvostuksen. / M. kastade sig ut i landslaget flytande och fick lagkamraternas uppskattning i de första matcherna.

En av de unga finska hjältarna i OS, Mikael Granlund, gjorde sina första hjältedåd i landslaget redan i hockey-VM 2011, när han blev bekant för Zorro-finten. HS (16.2) rapporterade att Granlund *har efter sin Zorro-fint varit ett par år under en brännande förstoringsglas*. HS betonade att sedan dess har han *fått växa i ro, men nu mäts hans förmågor som spelare*. IS beskrev Granlunds utveckling som spelare och som man symbolistiskt genom att jämföra honom med landslagets symbol lejon. Med sina nya manliga egenskaper är Granlund *inte mera en äppelkindad guldpojke*, utan han *har vuxit från en grannpojke till världsman* (IS 14.2).

(53) Kulta-Micke is back! Leijona näytti harjansa / Lejonen visade sin man. (IS 14.2)

(54) Vaalea karvoitus kiiltelee valonsäteistä. Se tuo olemukseen uhmakkuutta. Vaaran tuntua. Kuohkea harja on nuorelle leijonalle miehistymisen merkki. Se kertoo että kantajansa on uros aikuinen ja maskuliininen. (IS 14.2) /

Det blonda håret glittrar i ljuset. Det orsakar att han syns trotsig till sin karaktär. Den innehåller en känsla av fara. Den pösiga manen berättar att unga lejonen har vuxit i sin manlighet. Den berättar att bäraren är manlig, vuxen och maskulin.

Maskulinitet är en av de typiska egenskaperna av idrottshjälten och det betonas när det är fråga om manliga lagspel. Det syns i ordval i idrottsspråket (Abalo & Danielsson (2006: 9-10). I dessa hjälteberättelser beskrevs också lagets växande symbolistiskt. Be-

skrivningen baserar på Lejonens famlande prestationer i början av VM-turneringen, men också på ett stort antal noviser i laget. Enligt tidningarnas beskrivningar började noviserna så småningom ta en större roll i matcher och lyckades i sina prestationer. De också lärde sig att ta ansvaret. I HS betonades att när en enskild spelare tog ansvaret, påverkade der hela laget.

(55) Noviisimaisille finninaamoille alkoi kasvaa rintakarvat./ Nubörjarna med sin finne ansikte började få hår på bröstet. (IS 26.5)

(56) Myös yksittäiset pelaajat ovat kasvaneet päivä päivältä. Harvoin on nähty niin uhrautuvaista ja toisten tukemiseen perustuvaa kiekkoa kuin nyt. (IS 20.2) /

Också enskilda spelare har vuxit dag efter dag. Sällan kan man se att man laget spelar på så uppoffrande sätt som baserar på och stödet som de ger varandra.

Till uttrycken som betonar maskulinitet kan räknas också t.ex. rubriken i IS (20.2): *Ingenting får den här mannen att svänga* där man beskrev målvaktens mentala krafter. Under rubriken *mannen utan svagheter* (IS 19.2) betonades i sin tur betonades de mångsidiga egenskaperna av en ung finsk backspelare.

”Flickaktig handling” och ”agerade inte som en man” rubricerade Expressen (24.5). Enligt Expressen dessa uttryck kom från ryska spelare, när de kritiserade motståndarens hårda tacklingar i matchen. Dessa kontroversiella tacklingar orsakade konflikten mellan coacherna i VM-semifinalmatchen. I Expressen tolkades att dessa påstående var *sexistiska*. Men analyseringen av detta ämne gick inte vidare i tidningen. Ishockeys manliga karaktär betonades i dessa rubriker, tidningen använde spelarnas uttryck för dramatikens skull, när den beskrev händelserna som diskuterades mycket efter matchen. T.ex. Perko (2001:51) och Itkonen m.fl. (2008:69) diskuterade att djupare diskussioner om svåra ämnen är sällsynta i sportjournalistik. Det kräver mycket sakkunskap och också tid att reda på fakta om ämnet. När man måste förmedla information snabbt, är de svåra ämnen ofta bara scoop som betonar idrottens underhållande aspekter (se t.ex. Laine 2011, Perko 2001)

Maskulinitet betonades också när man beskrev hela laget som självuppoffrande kämpar. I Expressen (25.5) citerades Tre Kronors förbundskapten: *Vi är inte det största laget men det är en massa krigare i omklädningsrummet*. Expressen (16.5) beskrev spelare:

Oj, vilket hjärtat spelarna visade och visade hur N.A. slängde sig att täckte skot modig som han är och pucken träffade honom över käken. Illa! Senare efter bronsmatchen påminde man om händelserna under rubriken VM-hjälten som offrade sig för Tre Kronor och nu presenterade en blåtira under vänster ögat. (EXP 25.5)

Därför att några viktiga svenska backspelare skadade under turneringen, diskuterade man Tre Kronors *backkris* och lagets kamp med fem backar hyllades i svenska tidningar. Också de finska tidningarna använde krigsmetaforer.

(57) Taistelusta tulee hurja... Juuri kun Suomi on saanut kahden shokeeraavan avaustappion jälkeen päänsä pinnalle, uusi kuilun reuna häämöttää / Kampen ska vara hemsk. När Finland har efter två shokerande öppningsförluster lyckats dra sig ur knippan, står det nu igen vid nya stupet. (IS 16.5)

(58) Iso osa 37 torjunnasta oli puhtaan taistelun tuloksia. Hän teki kaikkensa ottaakseen kiekon kiinni. / En stor de av 37 räddningar var resultatena av en ren kamp. Han gjorde sitt yttersta för att lyckas ta fast pucken. (IS 20.2)

Abalo och Danielssons (2006: 9) åsikt om tekniska termer som tecken på det manliga draget i idrottsmetaforer syntes också i tidningsartiklar. De tidigare nämnda uttrycken om laget som spelade med *handbromsen på* och var som *mopedbil på motorvägen* berättar om detta. Spelaren beskrevs också som *transportföretag och sockel*.

4.5 Målsprutor och naturtalanger

Virtapohja (1998: 49) definierar att för att få hjältestatus måste man göra hjältedåd. I hockeymatchen betydde hjältedådet t.ex. att en spelare gjorde ett avgörande mål eller lyckades att försvara sitt mål som målvakt i hårda situationer. Hjältemodet beskrevs genom att berätta om hjältedåd.

(59) D.A. sköt segermålet och H.L. höll nollan (DN 14.2)

(60) B. ledde Tre Kronor till seger (DN 10.5).

Hjälten fick namnet enligt hans dåd. När hjälten spelade hela turneringen utmärkt, var han *VM-hjälten* (EXP 25.5) eller *en av den här turneringens giganter* (EXP 16.5). I

enskilda matcher var han t.ex. *matchens spelare* eller sitt lags *poängkung* med *elva poäng på nio VM-matcher mot toppmotstånd* (EXP 25.5). En avgörande spelare kallades också som *matchhjälte* eller *målspruta* som med sin prestation *stal showen* (EXP 22.5). *En överraskningshjälte* gjorde det avgörande målet som *tog Finland sensationellt till medaljmatcher* i sista minuten (HS 23.5). Enlig tidningen kallade hans lagkamrat honom *Super-Iiro*. Tidigare i gruppspelsmatchen hade han lyckats göra ett avgörande mål på straffslag och hade säkrat *ett faktiskt värdefullt extrapoäng* för laget (IS 17.5). *Matchvinnaren* (DN 22.2) i sin tur gjorde t.ex. det avgörande målet i semifinalen.

I IS (16.5) kallades Lejonspelaren *en stjärna som tindrar* och *en stor ensam*, för han var den ena i laget som hade lyckats göra mål i början av turneringen. Hjälten var ensam och avvek från andra med sina bra prestationer. Att ta ansvaret ansågs vara en viktig egenskap hos en hjältespelare. DN (10.5) nämnde att *M.B. imponerade med sina två mål* och hyllade *att han vet om sitt ansvar och tar det som förstacenter*.

Hjälteåtdåd beskrevs inte på samma sätt som vanliga prestationer, utan deras kvalitet beskrevs med färggrannare uttryck. I HS (14.2) hockeyhjälten t.ex. *åkte förbi motståndarens back och tog backen som en mopedbil* och *matade* (lagkamraten) *med smakande passningar*. DN (19.5) rubricerade att *Klasen lekte med Italien* och beskrev spelarens dominerande roll i matchen.

(61) L.K gjorde Tjizhovka Arena i Minsk till sin egen lekstuga på måndagskvällen. Den lille liraren från Huddinge låg bakom Tre Kronors fyra första mål när Italien kördes över med 5–1.

När IS (17.2) betonade att *vi har många målvaktshjältar i finsk hockeyhistoria* betonade den målvaktens betydelse i finsk hockey och dess framgång. Målvakten får ofta hjältestatus eller antihjältestatus, och man säger att laget vinner eller faller med hjälp av sin målvakt. För att få hjältestatus måste målvakten hjälpa laget vinna matchen. Det förutsatte t.ex. avgörande räddningar eller att hålla nollan, men målvaktens roll var också att stå som förebild för laget. Målvakten kan ge laget trygghet. *Finlands stöd* rubricerade IS (17.2) och visade att målvakten håll *laget med i vinstkampen*.

(62) H.L. fortsatte att storspela i mål och ge laget trygghet. (DN 19.2)

(63) R. räddade samtliga skott, höll sin nolla och kunde efter 60 minuter träda i hjälterollen. Han gör en lysande match och inger en massa trygghet (EXP 24.5)

I rubriken var målvakten t.ex. *räddaren* som var *övertygande* och *tar Lejonen till medaljmatcher* (IS 16.5). Målvakten var *vinstens ryggrad* (HS 16.5). Han var också *det sista låset, stöd, skydd och förkroppsligandet av kampen* (IS 23.5).

Vanliga räddningar konfronteras med prestationer som var mer värda t.ex. *magiska räddningar* eller *paradräddningar* som krävde *stridslust*. Med dessa räddningar målvakten t.ex. *drog ett längre strå mot forwarder* och *tystade Fever Pitchen* (IS 16.5). Med en *galen räddning* kan man hindra också straffslag (EXP 18.5). När målvakten gjorde flera högklassiga räddningar och tog en straff, beskrevs hans prestation vara *strålande* (DN 18.5). Senare kallades han *stillikonen* (DN 19.2).

Lagens målvakter presenteras ofta som duellanter mot varandra eller mot motståndarens bästa forwardar (Laine 2011: 253 - 254). Enligt IS (23.5) kämpade Lejonvakten Rinne i VM-semifinalen mot sin kanadensiska kollega och *tog en klar fallseger*. Metaforen syftar på brottning och på prestationen som alltid avgör matchen oavsett poängsituationen före den. När prestationen hade varit bra betonades också målvaktens personliga egenskaper. IS (20.2) beskrev finska målvakten t.ex.

(64) Sankari: maalivahti T.R. vain vitsaili sensaatiomaisen puolivälierävoiton jälkeen. / En hjälte: målvakten T. R. bara skämtade efter den sensationella kvartsfinalvinsten.

(65) R. on noussut maailman huipulle hirveän kilpailuviettinsä ansiosta. Hän haluaa kilpailla kaikessa mahdollisessa. Ja hän haluaa voittaa aina. / R. har nått världens toppnivå genom hans hårda tävlingsdrift. Han vill tävla i allt möjligt. Och alltid har han viljan att vinna. /

Målvaktens fina prestationer betonades också genom att beskriva hurdana reaktioner de orsakade bland motståndare.

(66) Tre Kronor förlorade mot ett bättre lag i semifinalen och vann bronsmatchen enkelt mot ett Tjeckien som inte kunde överlista A.N., som var så spektakulär att Jaromir Jagr satt i spelarbåset efter en räddning, såg den i repris på jumbotronen och sedan bara skakade på huvudet. (EXP 26.5)

I IS (22.2) hyllades den finska målvakten även av hans läkare. Målvakten drog sig undan semifinalmatchen, när han inte mådde bra och fick hyllning: *En handling av en rakyggad topp-proffs*. DN (19.2) i sin tur redogör för saken som skiljer målvakten från oss vanliga dödliga och som gör honom till stjärna.

(67) När vi se risker och faror ser L. möjligheter. När vi våndas över utmaningar får de L. att växa. (DN 19.2)

Den svenska hjältebacken Karlsson var en spelare som hyllades för sin personliga talang. Hans prestationer under OS, t.ex. avgörande mål och dominerande roll i powerplay, orsakade mångsidiga uttryck i pressen. HS (21.2) rubricerade *Världens bästa Karlsson mot Lejonen*. I artikeln beskrevs att han kallades av en finsk spelare som *naturlalang och magisk skridskoåkare*. Uttrycket *världens bästa Karlsson* kommer från Astrids Lingrens saga *Karlsson på taket* och syftar på att Karlsson blev vald till den bästa backen i NHL under säsongen 2011-2012. DN (19.2) betonade hans personliga egenskaper genom att beskriva honom t.ex. *lika stor talang som han är på isen, lika stor talang är han att hantera uppmärksamheten som följer*. Han kallades *en artist* (DN 19.2) och efter ett avgörande mål med hårdskott *en rockstjärna som dundrade* (EXP 21.2). *Karlsson uppfann flyget* rubricerade Expressen, när den hyllade Karlssons *underhållande sätt att spela hockey* (EXP 13.2). Också HS (14.2) hyllade honom med rubriken *Sverige har den mest underhållande spelaren i hockey-OS*. HS beskrev hans spelvana som *det bästa underhållandet och den värsta arrogansen i hockey*. I texten definierades också hans egenskaper som kontroversiella, t.ex. han ser ut som *datornörd* med sin *yrkeskolmustasch*, men han har *en skott som är en av de hårdaste i turneringen*.

Hjälteprestationerna var inte bara prestationerna av enskilda spelare, utan samarbetet mellan spelare hyllades också. Samspelet mellan två Lejonstjärnor beskrevs som *fin kemi* och de kallades *radarparet*. (IS 20.2) Hela kedjans samarbete hyllades t.ex. i Expressen (24.5)

(68) Tre Kronors "Skellefteåkedja" fick sina vitklädda ryska motståndare i mittzonen att försvinna som en brustablet i ett vattenglas.

Ibland är hjältens prestation inte bara avgörande ur lagets synvinkel utan kan ses som märkvärdig för spelarens framtid. *Genombrott för Oscar Möller* rubricerade DN (11.5), när den konstaterade att *kanske fick tvåmålsskytten O.M. något slags internationellt genombrott*. Dessa nya stjärnor är viktiga för medier, för man kan förutse om nya hjältesagor, när de gamla hjältarna lämnar arenor.

I tabellen nedan har samlats exempel på benämningar som användes om hjältar. Benämningarna i tabellens vänstra kolumn är från finska tidningar och i högra kolumn från svenska tidningar.

Tabell 2: Exempel på benämningar för hjälte

IS och HS	EXP och DN
legend	matchhjälte
ikon	matchvinnare
övertäckningshjälte	matchens spelare
super-liro	bronshjälte
räddare	VM-hjälte
en stor ensam	målspruta
stöd, skydd	poängkung
vinstens ryggrad	stillikon
det sista låset	rockstjärnan som tundrade
förkroppsligandet av kampen	artist
räddare	en av den här turneringens giganter
målvaktshjälte	kung

I svenska tidningar användes mera sammansättningar t.ex. matchhjälte, matchvinnare, VM-hjälte, medan däremot i finska tidningar användes mera metaforer. Detta berättar delvis om språkens olika egenskaper. Några samma benämningar användes t.ex. målskytte (utelämnad från tabellen). Namnen berättade om hjältedåd och beskrev också hjältens roll i laget. Att målvakten fick många olika nämnningar i finska artiklar berättar om målvaktens betydelse för finsk hockey, för Lejonen inte hade så många stora enskilda stjärnspelare i laget.

4.6 Besegrare av gamla spöken

Hjälten med sina hjältedåd fick en plats i publicitet och enligt DN (19.2) är *deras plats i rampljuset självklar*. För att nå och bevara den här ställningen som *lysande stjärnor* (DN 19.2), måste hjältarna ibland kämpa mot sina tidigare erfarenheter som medierna påminner läsarna om. De gamla historierna är underhållande och skapar dramatik. I hockeyberättelserna skapade man framgångstro eller skrämde med dålig karma eller misslycka som laget tidigare hade drabbat mot vissa motståndare. Genom dramatiseringen visade man att det var fråga om mer än bara en hockeymatch eller en hockeyturnering. Ödet och historien är med i allt. Laget eller spelaren måste vinna över gamla spöken för att skapa en ny historia. Framgången kräver också mental styrka.

Lejonens målvakt Lehtonen har en nicknamn *Hermelin*. I IS (15.2) under rubriken *Hermelinen slog* berättades hur hans prestation hade också med historien att göra. I artikeln syftades på VM 2012, när Lehtonen misslyckades i matchen mot USA, blev skadad och måste avbryta matchen.

(69) K. Lehtosella oli menneisyyden haamuja kukistettavanaan. Hän peittosi ne Norja-voitolla / K.L. besegrade spöken av det förlutna med Norge-vinsten. (IS 15.2)

(70) Kärppä ei tärissyt. Hän onnistui ja hautasi vanhat varjot. / Hermelinen skakade inte. Han lyckades och begrav gamla skuggor. (IS 22.2)

När Lejonen vann över Kanada i VM-kvartsfinalen stod i IS (23.5): *Den långa förbannelsen brast*. I artikeln upprepades alla matcher som Kanada hade vunnit under de senaste 22 åren och så lagt hinder för Lejonens VM-framgång. Men man betonade också positiva symboliska tecken för framgången. I IS (21.2) presenterades den finska forwarden Ruutu som *Herr Framgång*.

(71) Aina, kun T.R. pelaa maajoukkueessa, Suomi on ottanut mitalin. / Alltid när T.R. har spelat i landslaget har Finland tagit en medalj.

Historien förstärker sig eller ger en möjlighet att ta revansch. Trots att varje enskild match är en unik händelse, diskuterar man ofta om förnyandet i medier.

(72) Suomella on pelottavan hyvä historia Venäjää vastaa arvokisojen kohtaamisissa. Nyt se sai yhden makean kappaleen lisää. / Finlands historia mot Ryssland i stortävlingar är skrämmande bra. Nu fick den ett smakande stycke till. (HS 20.2)

(73) K.T. var i laget med Selänne när Finland förlorade mot Sverige i OS-finalen i Torino. På fredag ska det vara ett slags repris / Kimmo Timonen oli Selänteen kanssa häviämässä Torinon olympiafinaalia Ruotsille. Pienimuotoinen uusinta oli luvassa perjantaina. (HS 20.2)

En myt om osviktig god tur som svenskar har presenterades i HS (17.2), när efter de första matcherna spekulerades lagets kommande motståndare.

(74) Ruotsille kävi jälleen Hannu Hanhen tuuri kun se kohta jatkossa Slovenian tai Itävallan. / Sveriges hade igen Alexander Lukas tur, när det möter Slovenien eller Österrike i försättningen.

Historien blandas i analytiska kommentarer och spekulationer med övertron, för tidningen måste både underhålla och vara kompetent, såsom t.ex. Laine (2011) och Itkonen m.fl. (2008) presenterar. Detta gäller framför allt kvällstidningar. I kvällstidningen kan man i samma kolumn diskutera *ont karma* som Lejonen måste *vifta bort med sin svans* och analysera lagets kedjor med kompetens (IS 11.2).

De minnesvärda matcherna mellan Finland och Sverige presenterades i avsnitt 2.3 av denna studie. Men också ett antal matcher mellan Sverige och Vitryssland spelar sin egen roll i svenska medieberättelser. Före matchen mellan dessa länder i VM-kvartsfinalen, påminde svenska tidningar sina läsare om Tre Kronors förlust mot Vitryssland.

(75) Och så var det det där oundvikliga, som man inte kan komma ifrån: Os i Salt Lake City 2002, när Vitryssland helt osannolikt slog Sverige i kvartsfinalen med 4-3. (...) Jag tror inte att blixten slår ner två gånger på samma stället. (citav tränaren Mårts) (DN 20.5)

(76) Många fick säkert minnesbilder från förr. Från 2002 och Salt lake City. (22.5 DN)

(77) Tre Kronor vill ha alla chanser laget kan få att beseгра just Vitryssland, det sitter djupt rotat alla dem som dragit på sig en landslagströja sedan 2002. (EXP 20.5)

(78) OS-fiaskot 2002 är så stort, svart och starkt att det överlever hur länge som helst. Det minnet kommer att leva vidare oavsett hur det går i kväll för det här är en helt annan sak. (DN 22.5)

(79) Tre Kronors rysliga Rysslandssvit håller i sig (DN 25.5)

Själva matchen mellan länderna beskrevs som *en dans på slak lina någonstans mellan himmel och helvete i Minsk arena* (EXP 22.5).

4.7 Antihjältar och syndabocker

Det är typiskt att söka efter syndabocker efter förlusten eller om hela turneringen inte gick enligt förväntningarna. Syndabocker kan vara enskilda spelare som inte lyckades spela enligt förväntningarna. Dessa spelare kritiserades i tidningarna. T.ex. lagets kapten kritiserades mer än många andra spelare.

(80) Chefen (kaptenens nicknam) är gömd / Päällikkö piilossa. O. Jokisen varaan laskettiin Minskissä paljon. Toistaiseksi teot ovat jääneet vähiin. / Man litade mycket på O.J. i Minsk. Tillsvidare har han inte gjort så mycket. (IS 19.5)

Vissa spelare förväntades av mål. Om de misslyckades, diskuterade man *måltorkan*. *Inte ett enda mål och NHL:s svenska poängkung har bara två poäng i tre matcher* stod i DN (19.2). Misslyckade prestationerna symboliserades: *förra våren var D.S. kungen, nu inte ens en prins* (DN 19.2). EXP (20.5) rubricerade *Järnkrok får stöd av Mårts i poängtorkan*, när förbundskaptenen stödde sin spelare, när enligt EXP *väntar den allt hetare kedjan på att C.J. ska bryta sin poängtorka*. DN (19.2) presenterade spelarna som förväntades mera: *här är några som måste börja lysa och som måste tända till slutspelet*.

Spelarens misslyckande i enskilda situationer ansågs vara fatala. T.ex. Lejonens Lehterä presenterades som *den förlorande sonen*, metaforen som har sitt ursprung i Bibeln.

(81) Tuhlaajapoika uskoo yhä / Den förlorande sonen är fortfarande förtröstansfull / (IS 19.5)

(82) L. missasi pari sellaista paikkaa, joista onnistumalla Suomi olisi voinut kääntää ottelun / L. missade ett par sådana målmöjligheter som kunde ha avgjort matchen /

(83) Lehterälle sattui musta pelipäivä / L. råkade ut för en kolsvart matchdag. / (HS 19.5)

Ibland lyckades syndabocken förbättra på sitt rykte under matchens eller turneringens gång. När spelaren lyckades ta revansch, fick han ofta mera respekt än annars och pre-

stationen också beskrevs färggrannare. *Höll på att bli syndabock – blev matchhjälte* stod i DN (23.5), när en svensk forward vände från den som orsakade straff till den som avgjorde matchen med sitt mål. I HS (14.2) redogörs för hur *M. i sin första byt misslyckade i sitt samarbete med backparet S., men koncentrerade sig igen och gjorde ett mål.*

(84) målvakten (Lundqvist) kallades Kungen inte för räddningar... utan att det billiga målet H. släppte in inte knäckte honom. Utespelarna vet att en tavla inte kommer att ändra helhetsbilden. (DN.se 14.2)

(85) (...) tog E. revansch på sig själv genom att soloköra 3-2. Ett klassist vackert svenskt mål. (EXP 22.5)

Skön bronsrevansch – efter tuffa sågningen rubricerade EXP (25.5), när Tre Kronor målvakten värderades *en svensk bronshjälte efter 3-0 mot Tjeckien.*

(86) Han har hyllats och sågats, gått från uträknad till frälsare.

Det är inte, inte godkänt rubricerade Expressen (24.5) när den kritiserade alla onödiga utvisningar som svenska spelarna tog. I detta fallet var Tre Kronors spelare skyldiga, men gällande utvisningar kommer syndabockar ofta utanför laget. Domarna kan ofta anses vara i en avgörande roll. Efter VM-finalen rubricerade IS (26.5): *Domarfarssen.*

(87) Keith Kaval ja Lars Bruggeman puhalsivat jäähyt Suomelle ja maailmanmestaruuden Venäjälle. / K.K och L.B. blåsade utvisningar för Finland och VM-gulden för Russland.

IS *samlade pärlor av de avgörande misstag* och listade felaktiga undervisningar som var *så många att man kunde skriva en bok.* Tidningen beskrev att spelarna undrade visningar och t.ex. toppspelaren Selänne och ishockeyfederationens chef Kummola *står som fallen av skyarna framför domarlinjen* (IS 26.5). Expressen (26.5) kommenterade att *nog har vi sett bättre hockeydomare än i VM-finalen i Minsk.*

En final som innehöll både en uppenbarligen fuskande tränare på läktaren och domare som kanske inte höll världsklass rubricerade Expressen (26.5) och syftade på finalens domare men också på händelser som ledde till att den ryska tränaren stoppades från deltagandet i finalmatchen. Men han ändå diskuterade med laget genom mobilen i läktaren. Detta och händelserna under semifinalmatchen diskuterades mycket och fördömdes av

tidningen. I Expressen beskrevs hur tacklingen på isen orsakade att coacherna av Ryssland och Sverige *drabbade av var sitt hjärnsläpp* och *blev ursinniga på varandra*.

(88) Det som sedan hände mellan coacherna i båset är bland de dummaste jag sett på den här nivån. (EXP 24.5)

(89) Och Znarok körde teckenspråk i båset riktning mot Grönberg innan den ryske coachen drog tummen över sin strupe. Grönberg ska ha vrålat: ”I will fucking kill you”. Att vuxna män betar gid så illa är både barnsligt och allvarligt. Det är oförsvarligt och fjantigt.

Den största skandal i OS-ishockey var när en svensk spelare lämnade ett positivt dopningsprov och fick inte spela i OS-finalen. I svenska och finska tidningar presenterades olika åsikter och förklaringar. HS (24.2) rubricerade att en finsk dopningexpert tycker att i Bäckströmfallet var det fråga om ”*Medveten dopning*”.

(90) Asiantuntija pitää Tre Kronor tähden selitystä epäuskottavana / Experten tycker att Tre Kronor stjärnans förklaring är otrolig. (HS 24.2)

I IS (24.2) konstaterades att bestraffningen inte var stor och undrades om det är rättvist att en hockeyspelare får mindre bestraffningar som t.ex. skidlöpare. Det var bara en *fläck på heder – ingenting annat* rubricerade IS. Det diskuterades också att i Sverige tog läkaren ansvaret, när i Finland är idrottaren typiskt den ena som fördöms.

Ett mörkt slut på en annars ljus turnering rubricerade Expressen (24.2) och i tidningen ansågs att *landslagsregeringen har orsakat en av de största skandalerna i svensk idrottshistoria*. Tidningen utmanade att *obehagliga frågor måste få svar* och ansåg att det som hände framför världens medier var *pinsamt och bisarrt beteende* (25.2). Situationen var pinsam när Sverige är ett föregångsland när det gäller kampen mot dopning. Tidningen påminde läsarna att *Sverige alltid dömer hårt när finländare, norrmän, eller andra åker fast*.

(91) Svenska dopningsfall ör lika sällsynta som lediga parkeringsplatser i Rom. (EXP 25.2)

(92) Då måste huvuden rulla. (EXP 25.2)

Expressen fördömde själva dopningsfallet och kritiserade Tre Kronors ledning för dumma klagelser som inte var tillämpliga på situationen. Tidningen ansåg att landslagsregeringen inte förstår fallets allvarlighet. Expressen (25.2) beskrev detta med en färggran jämförelse

(93) Men detta är inte Kalle-Anka mästerskapet i Vilstabacken i Eskilstuna, detta är världens största idrottsevenemang. Detta är olympiska spelen.

Expressen kritiserade sättet på vilket landslagsregeringen förklarade händelserna. Alla viktiga förklaringarna av personerna relaterade till fallet rapporterades noggrant.

(94) Det här är en liten molekyl som har väldigt kort halveringstid. Den har peakat precis när han testats. Det är som att köra 121 kilometer i timmen på en 120-väg, säger landslagsläkaren B. W. i en intervju i TV3. - W. poängterar att han har gett B. klartecken att ta medicinen. (DN 23.2)

(95) N. B. säger själv att han inte har någonting att dölja och att han testas årligen i NHL. 26-åringen hade svårt att hålla tillbaka tårarna när han mötte pressen någon timme efter OS-finalen (DN 23.2)

(96) Det är framför allt IOK:s tajming man ifrågasätter. (DN 23.2)

(97) Medicinen ska enligt F. inte finnas med på dopningslistan. (DN 23.2)

Journalisterna anser dopningen vara ett svårt ämne i idrottsjournalistik, när man inte kan veta hela sanningen (t.ex. Ikonen m.fl. 2008:68; Perko 2000:51). Det är svårt att veta sanningen. Detta illustrerades också tydligt av Expressens journalist (24.2):

(98) Jag vet inte vad jag ska tro. Det är bara de direkt inblandade som vet sanningen.

(99) Nej, jag har skrivit om dopning i så många år och i så många sammanhang att jag slutat köpa några ursäkter. Det finns inga.

Att undvika svåra ämnen definierades vara ett typiskt drag i sportjournalistik (t.ex. Perko 2001:51; Itkonen m.fl. 2008:69) I de svenska tidningarna kritiserades dopningsfallet och coachernas beteende tydligt (exempel 88,89,92). Dessa händelser fick dock också en ställning som scoop i kvällstidningen. I finska tidningarna diskuterades dessa ämnen inte så mycket, naturligtvis p.g.a. att händelserna drabbade mer svenska laget. Således är det inte lätt att jämföra diskuterandet mellan den finska och svenska pressen ur denna åsikt.

4.8 Matchen på spalter

Före OS-semifinalmatchen påminde svenska tidningar om Finlands *lillebrorskomplex*, när de deklarerade att Sverige ska säkert vinna. HS (21.2) rapporterade hur svenska medier redan jubilerade vinsten.

(100) Maan urheilumedia julisti perinteitä kunnioittaen Tre Kronorin liki vääjäämätöntä voittoa. / Landets idrottsmedia utropade att Tre Kronors vinst är oundviklig.

Kriget på idrottsspalter mellan Sverige och Finland har pågått under de senaste åren inte minst inom hockey. Det syntes också på vårens 2014 tidningar. Speciellt kom det fram när Lejonerna och Tre Kronor möttes i semifinalmatchen i OS. IS (21.2) presenterade den svenska målvakten med en humoristisk fråga i rubriken.

(101) Miksi Tre Kronorin ykkösvahti Henrik ”Lunkvisti” Lundqvist on niin suosittu Ruotsissa? Koska hiiret tykkäävät juustosta. /

Varför är Tre Kronors huvudvakt Henrik ”Lunkvisti” Lundqvist så populär i Sverige? Därför att möss tycker om ost.

Målvakten Lundqvist kallades *Lunkvisti* – en finsk version av namnet. Den finska versionen beskriver person som *tar det lugnt*. I artikeln fanns det en karikatyrbild där målvakten stod i sin utrustning, men han hade en slips och kroppen var av ost med håll. I texten skämtade man om hans ”kul” person och dyra stil och påstod att trots hans nästan övernaturliga egenskaper och talang kan ”Kung Henrik” inte besegra hans finska kollegavakt, Lejonerna och speciellt Teemu Selänne.

Före semifinalmatchen Expressen i sin tur publicerade en sken förstasida om Tre Kronors vinst. Enligt HS hade en svensk journalist sidan med sig när han patrullerade på gatorna i Helsingfors. På tidningens webbsida stod

(102) De redan vet det i sitt innersta. Finland ska få stryk. Igen. / Sisimmässään he tietävät sen jo. Suomi saa selkäänsä. Taas. (HS 21.2)

Svenska medier jubilerade att det avgörande målet mot Finland i OS-semifinalen var ett dunderskott av Erik Karlsson, för *den finske målvaktens Rasks kaxiga uttalande inför matchen* i TV-intervjun var ”*så hårt skjuter han inte*” (EXP 21.2.). Tidningen rubricerade spalten *Tystade Rask*, trots att Rask inte spelade mot Tre Kronor och fortsatte: *för Finland väntar bronsmatch och frågan är vad Rask tycker om hårdheten Karlsson skott nu*. Samma dag hade tidningen också andra jubilerande rubriker, t.ex.

(103) Finland i tårar – efter förlusten mot Sverige. I alla tider har Finland varit Sveriges lillebror i hockeysammanhang. Och det förändrades inte nu.

(104) E.Karlssons stenhårda slagskott krossade de finska lejonerna hopp och det finska folkets drömmar. (EXP 21.2)

I texten berättades dock att idag kan finländare leva med saken bättre än tidigare och folkets reaktioner är *mer besvikelse än ilska* och *man anser att det är bara hockey*.

I tidningarnas spalter kan man se ordlek som speglar språkens vissa särdrag och egenskaper som är unika i olika språk. Ordlek och humor är inte så lätta tolka eller inte ens märka, när man betraktar språket som inte är läsarens eget modersmål. Uttrycken är också svåra att översätta, och effekten som vissa ord har med varandra, t.ex. i uttalet, är avvikande i olika språk. När man beskrev avgörande prestationer i matcher, innehöll rubrikerna ordlek som baserade på uttalet.

(105) Pekka pisti parastaan / Pekka gjorde sitt bästa. (IS 23.5)

(106) Apumies kilautti och Komarov lirautti / Assistenten klingde och K. ”orsakade misstag” (IS 23.5)

(107) Tre Kronors rysliga Rysslandssvit (DN 25.5)

Dessa exempel (105-106) ovan illustrerar också att det är möjligt att leka med ord på samma sätt på finska som på svenska, trots att t.ex. Kivioja (2007:107) påstod att det är lättare att leka med ord på germanska språk.

Enligt Laine (2011: 318) är svenska journalister skickligare i språkanvändningen. Laine anser att finska journalister ofta försöker för mycket och det orsakar att texter blir för överdrivande och komiska på annorlunda sätt som var meningen. Ilskan mot målvakten

Ljunqvist (exempel 101) kan tolkas vara mer överdrivande och komisk än underhållande. Men dramatiseringen och överdrivandet hör till idrottspråk, och det är naturligtvis också en smaksak och beror på läsaren om man tycker om stilen eller inte. Som Laine (2011) visar har den finska idrottsjournalistiken närmast sig den svenska i stilen. Dramatiseringen och journalisternas personliga åsikter är också i finska stilen vanligare trots att t.ex. antalet krönikor är ännu mindre i Finland och det syntes i mitt material också.

Studiens resultat visar att det var typiskt att använda metaforer både i finska och svenska tidningar, när man presenterade hjältedåd och hjältespelare. Speciellt i finska pressen användes olika jämförelser. Svenska pressen använde annars mera färggrannare uttryck. Gällande finska tidningar var många metaforer överraskande gamla och utslitna. T.ex. uttrycken *att dra ut ett längre strå*, *sand i timglas*, *ta fallseger* och *att stå som fallen av skyarna* (det sista uttrycket speciellt på finska med ordet ”*äimänä*”), kan vara okända speciellt hos yngre generationer. Men däremot t.ex. metaforen om *mopedbil på motorvägen* är lite modernare. *En svensk rockstjärna* och *artist* är exemplar på färskare uttryck liksom jämförelsen *en brustablett i ett vattenglas*.

T.ex. Expressen kommenterade finska laget och spelare mer än de finska tidningarna diskuterade svenska spelare. Det är en av de faktorerna som också berättar att Expressen behandlade hockey i allmänhet mångsidigt. De mest känslomässiga uttrycken gällde dock eget landslag i båda länder, vilket betonar sportjournalistikens etnocentriska karaktär och stöd för eget lag (se t.ex. Perko 2001: 46 och Pänkäläinen 1998:21) Språket är en viktig faktor i skapandet av medieupplevelser som Hellström (2013: 19) betonar, och lämpliga ordval hjälper läsare att identifiera sig med idrottarens och lagets framgång och tolka den som nationens framgång. När det är fråga om matcherna mellan Lejonerna och Tre Kronor är nationalkänslan ett viktigt tillägg för kampen. Denna duell erbjuder dramatiska ämnen för medier både före och efter matcher. Om eget lag lyckas besegra den kära fienden, jubileras det i medier. Duellens betydelse vill man upprätthålla för att underhålla publiken.

5 AVSLUTNING

Syftet med denna avhandling var att undersöka hurdana berättelser skapar man om landslagens prestationer under de stora hockeyturneringarna och hur man beskriver hockeyhjälten i finska och svenska dags- och kvällstidningar. Som material använde jag fyra tidningar: Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Dagens Nyheter och Expressen. Jag studerade deras artiklar under hockey-OS i februari och hockey-VM i maj i 2014.

Resultatet visar att tidningarna skapade dramatiska berättelser om lagens prestationer. Den finska pressen tolkade Lejonens prestationer och medaljer vara hjältesagor, när däremot Tre Kronors medaljer efter stora förväntningar var små besvikelser i den svenska pressen. Hjältar och antihjältar skapades på samma grund, avgörande prestationer och hjältarnas egenskaper beskrevs ganska likadant i rubriker och i metaforer. Ställningen som hjälte fick man genom avgörande prestationer i matchen. Hjälten kan ha en lång framgångsrik karriär bakom sig eller han kan vara en ung talang eller en överraskningshjälte. Som Hietala (2008: 195-197) nämnde när manliga hjältar framgånngen med hjälp av sina inre förmågor som styrka och talang, och de vågar ta risker. Att vara en hjälte kräver också mental styrka. Syndabocker föds när laget inte når förväntningarna. Hockeyspråket i allmänhet var färggrant, maskulint och överdrivande.

Trots att skillnaderna mellan den finska och den svenska hockeyjournalistiken var svåra att urskilja, anser jag att språket i de svenska tidningarna var färskare jämfört med finska. Den finska stilen speciellt i kvällstidningarna innehöll överraskande många utslitna metaforer. I fortsättningen skulle man i finsk idrottsjournalistik, åtminstone i kvällstidningar, koncentrera sig till att utveckla färskare uttryck och metaforer. Att använda för mycket överdrivandet kan i sin tur orsaka att analytiska kommentarer som presenteras i samma texter syns som otrovärldiga.

På basis av denna studie kan man inte göra stora generaliseringar. Målet var att beskriva språket som användes i materialet och metoder som jag valde var lämpliga gällande forskningsfrågorna. Jag har försökt göra iakttagelser med omsorg, och i beskrivningen av resultatet har jag försökt illustrera mina fynd tydligt och således garantera studiens

trovärdighet som (Kalaja 2011: 22) visar som användbart begrepp i kvalitativ undersökning.

Resultatet stöder tidigare forskning som har definierat vad som är typiskt för idrottspråk. I resultatet betonades kvällstidningarnas del, för språket var mera illustrerande och färggrant i deras artiklar och de också behandlade enskilda matcher mera. Naturligtvis kunde jag ha valt mera kvällstidningar till undersökningsmaterialet för att få mera exempel, men jag tror att resultatet inte skulle ha varit annorlunda. Det var intressant att lägga märke till skillnaderna i dags- och kvällstidningarnas olika roller i mediavärlden. Som Laine (2011:112-120) uppger är dagstidningarnas sportsidor en del av tidningens innehåll på samma sätt som andra ämnesområden, men i kvällstidningar har sportjournalistiska artiklar en roll som försäljningsfrämjare. Direktsändningar dominerar numera tv-idrotten, och därför är papperstidningarnas roll är att upprepa det vad som har hänt och hur. Känsloerna och stämningarna upprepas. Speciellt kvällstidningarna lockar med färggranna rubriker läsarens intresse.

Generellt tycker man ofta att innehållet bakom kvällstidningarnas rubriker är tomt. När det är fråga om idrott, är man ofta medveten om t.ex. tävlingens resultat och läsaren förväntar något mera. Den ena vill läsa djupare analyser, den andra vill bara underhålla sig eller veta mera om sin idol. Olika förväntningar orsakar att innehållet av idrottsbilagor är blandningar av kompetenta analyser, personliga kommentar och underhållande säljartiklar.

Dock avviker idrottspråket i dagstidningar med sin ledigare stil från tidningens andra innehåll. Stora idrottsevenemang får mycket utrymme, speciellt om framgången är bra och t.ex. om i hockeyturneringen landslaget når platsen i medaljmatcher. I kvällstidningarna var insatsen på hockey enorm under dessa stora turneringar. Hockeys stora kommersiella värde och popularitet hos folket är orsaker till detta. Att en dagstidning och en kvällstidning kan tillhöra samma koncern syntes i texter. I finska IS och HS kunde man se några likadana delar i artiklar. Medievärldens koncentrerande betonades, när speciellt Expressens artiklar innehöll många citat av intervjuerna som hade gjorts på koncernens tv-kanal.

Förväntningar, tidigare händelser och spekulationer om kommande matcher skapar ramar i idrottsberättelserna. Matti Heikkinen, en finsk toppskidlöpare, koncentrerade detta i sin replik i intervjun i MTV3 (4.2.2015): *Ibland har man hört att i sportjournalistik finns det två intressanta aspekter: historia och framtidsförväntningarna*. Han speglade sin egen situation till dessa aspekter före VM-tävlingar. Så gör man i sportjournalistik. Inom dessa ramar av historia och framtid presenteras vinsten och förlusten och deras betydelse för publiken. Inom dessa ramar föddes också hjältar och antihjältar, och språket som används för att beskriva dem är en blandning av gammalt och nytt, sakkunnighet och underhållande, känslor och analytiska kommentarer.

Som populär idrottsgren både i Finland och i Sverige har hockeyjournalistik utvecklats sig till sin egen gren av sportjournalistik. Som mycket manlig gren har den sina språkliga särdrag. Kön i idrott och också i idrottsjournalistik har undersökts något. Angående hockey finns det bara litet material om damlagets matcher i tidningar. Detta gäller speciellt Finland och det ska förändras kanske bara om Finland någon dag når nivån som två topplag Kanada och USA har i damhockey och får finalplatser i stora turneringar. Finsk nationell damhockey behandlas i tidningar även mindre.

En annan synvinkel på hockeytexter skulle man få genom lokaltidningarnas artiklar som behandlar nationella ligamatcher. Om det var tillräckligt med material skulle det vara intressant att studera hur beskrivs t.ex. prestationerna av Noora Rätty, som är den första finska damhockeyspelare som har debuterat som målvakt i finsk Mestis, den näst högsta herrhockeyserien i Finland, under säsongen 2014-2015. I detta fall är det fråga om inte bara damhockeyspelare utan också hennes roll i herrarnas liga och herrlaget. Rätty var också den ena kvinnliga krönikor i HS under VM-ishockey 2014.

LITTERATUR

- Abalo Caldera, E. & Danielsson, M. 2006. *Om aktiva herrar för aktiva herrar: Mediesporten och dess publik*. Institutionen för samhällsvetenskap, Växjö universitet.
http://idrottsforum.org/articles/abalo_danielsson/abalo_danielsson060118.html
(Hämtad 10.1.2015)
- Boyle, R. 2006. *Sport journalism: Context and issues*. London: Thousand Oaks; Calif. : SAGE.
- Butterworth, M.L. 2010. Do You Believe in Nationalism. American Patriotism in Miracle. I Hundey, H.L. & Billings, A.C. (red) 2010. *Examining Identity in Sports Media*. Calif.: SAGE, 133-152.
- DN.se. <http://info.dn.se/info/> (Hämtad 20.1.2015)
- Espressen.se. <http://www.expressen.se/om-expressen/om-expressen/> (Hämtad 20.12.2015)
- Finnpanel: Lehdistöiedotteet ja vuosiyhteenvetot.
<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tiedotteet.php> (Hämtad 20.1.2015)
- Hakola, T. *Jääkiekko dominoi tv-vuotta – katsotuimpien tv-ohjelmien joukossa peräti neljä Leijonien peliä*. Helsingin Sanomat 20.1.2015.
<http://www.hs.fi/urheilu/a1421722708947> (Hämtad 20.1.2015)
- Hellström, J. 2004. Den svenska idrottshjäلتens historia. En analys av några av de tidiga svenska idrottshjäلتarna. *Idrott, historia och samhälle. Svenska idrottshistoriska föreningens (SVIF) årsskrift*.
<http://www.svif.net/dokument/01%20Hellstrom.pdf> (Hämtad 5.2.2014)
- Hellström, J. 2013. Medierna skapar hjälten. *Svensk Idrottsforskning: Organ För Centrum För Idrottsforskning*, 22(1), 16-19.
- Hietala, V. 2007. *Media ja suuret tunteet: Johdatusta 2000-luvun uusromantiikkaan*. Helsinki: BTJ Kustannus.
- Hänninen, J. 2013. *Fotbollsjournalistik i svenska och engelska dagstidningar*. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201304101415>
- Itkonen, H., Ilmanen, K., Matilainen, P., & Jaskari, L. 2008. *Media urheilun tulkkina ja tekijänä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden laitos.
- Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. 2011. Minustako tutkija? Johdattelua tutkimuksen tekkoon. I: Kalaja, P., Alanen, R. & Dufva, H. (red.): *Kieltä tutkimassa: tutkielman laati-jan opas*. Helsinki: Finn Lectura. 8-29.
- Kivioja, P. 2007. *Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa*. Tampere: Tampereen yliopisto.

- Kähö, J. 2006. *Metaforer i svenska och finska innebandyartiklar på internet*. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä: Institutionen för språk, svenska språket vid Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-2006609>
- Laine, A. 2011. *Urheilujournalismin suomi-ruotsi -maaottelu : Vertaileva tutkimus suomalaisten ja ruotsalaisten iltapäivälehtien Ateenan 2004 ja Torinon 2006 olympia uutisoinnista*. Helsinki: Edita.
- Laine, T. 2010. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. I Aaltonen, J. & Valli, R. (red.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittavalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Tredje upplaga. Jyväskylä: PS-kustannus, 28–45.
- Leinonen, K., & Lindegren, P. 2013. *Jääkiekon maailma 2014: Leijonapolku*. Helsinki: Readme.fi.
- KMT. Media Audit Finland. KMT syksy 2013/ kevät 2014: lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet. <http://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2014/04/KMT-s13-k14-lukijamaarat-ja-kokonaisuustavo> (Hämtad 20.1.2015)
- Metsämuuronen, J. 2009. *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. Helsinki: International Methelp.
- MTV3 Uutiset. Sport. *Matti Heikkisellä ”ei kunto vielä ihan tapissa”*. <http://www.mtv.fi/sport/hiihtolajit/maastohiihto/artikkeli/video-matti-heikkisella-ei-kunto-viela-ihan-tapissa/475> (Hämtad 4.2.2015)
- Nieminen, H., & Pantti, M. 2012. *Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. Tredje upplagan. Tampere: Vastapaino.
- Palomäki, J. 2001. *Vihreän veran verilöyly. Jalkapallometaforat Suomessa, Ruotsissa, Englannissa ja Espanjassa*. Opublicerad pro gradu -avhandling. Jyväskylä universitet. Institution för kommunikation vetenskap. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-2001857990>
- Perko, T. 2000. *Konnia ja sankareita. Doping pommin pitkät varjot*. Andra upplagan. Jyväskylä Atena.
- Perko, T. 2001. *Konnia ja sankareita 2. Myrskyvaroituksesta sinivalkoiseen lankeeseen*. Jyväskylä: Atena.
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. 2009. *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pänkäläinen, S. 1998. *Suomalainen urheilujournalismi*. Liikuntatieteellisen Seuran impulssi XV. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura.
- Rantamäki, P. 2009. *Sankariksi sanomalehdessä: Diskurssianalyysi jalkapallon MM-kisojen 2006 urheilusankaruuksien rakentumisesta Helsingin Sanomissa ja Die*

Weltissä. Opublicerat pro gradu –avhandling. Jyväskylä universitet, Institution för kommunikation vetenskap. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-200912034491>

- Ringfjord, B-M. 2005. *Bilder av idrottskroppen*. Institutionen för samhällsvetenskap, Växjö universitet. <http://idrottsforum.org/articles/ringfjord/ringfjord050517.html> (Hämtad 10.1.2015)
- Roche, M. 2004. Mega-events and media culture: Sports and the Olympics. I Rowe, D. (red.) 2004. *Critical readings. Sport, culture and the media*. Buckingham. Open University Press, 165-181.
- Rowe, D. 1999. *Sport, culture and the media*. Buckingham: Open University Press.
- Sanoma.com. <http://www.sanoma.com/fi/tama-sanoma/historiamme> (Hämtad 20.1.2015)
- Seppänen, J. 2008. *Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa*. Femte upplagan. Tampere: Vastapaino.
- Stevenson, D. 2004. Women, sport and globalization: Competing discourses of sexuality and nation. I Rowe, D. (red.) 2004. *Critical readings. Sport, culture and the media*. Buckingham. Open University Press, 276-294.
- Syrjäläinen, E., Eronen, A. & Värri, V-M. (red.) 2007. *Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin*. Tampere: Tampere universitet.
- Szemberg, S., Podnieks, A., & Lahtinen, T. 2011. *Jääkiekon maailma*. Helsinki: Readme.fi.
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. 2013. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Elfte upplaga. Helsinki: Tammi.
- Virtapohja, K. 1995. *"Den glider in": Kultajuhlat leijonille, karnevaalit katsojille*. Jyväskylä: Atena.
- Virtapohja, K. 1997. Urheilusankarit ja suomalaisuus. I: Virtapohja, K. (red.) *Puheenvuoroja identiteetistä. Johdatusta yhteisöllisyyden ymmärtämiseen*. Jyväskylä: Atena, 128-143.
- Virtapohja, K. 1998. *Sankareiden salaisuudet : Journalistinen draama suomalaista urheilusankaria synnyttämässä*. Jyväskylä: Atena.
- von Wright, G.H. 1970. *Tieteen filosofian kaksi perinnettä*. Helsingin yliopiston filosofian laitoksen julkaisu No 1.